

Lapselle säästämisen ja sijoittamisen ABC

Jonttu Reinikainen

OPINNÄYTETYÖ

Marraskuu 2022

Liiketalouden tutkinto-ohjelma

Myyntiosaaminen

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Liiketalouden tutkinto-ohjelma, myyntiosaaminen
Tradenomi

REINIKAINEN, JONTTU:
Lapselle säästämisen ja sijoittamisen ABC

Opinnäytetyö 48 sivua, joista liitteitä 1 sivua
Marraskuu 2022

Tämän opinnäytetyön aiheena oli helpottaa huoltajia lapselle säästämiseen ja sijoittamiseen liittyvissä perusasioissa. Tämä opinnäytetyö on käsikirja, jonka avulla kokemattomat säästäjät ja sijoittajat ymmärtävät, mistä on kyse. Opinnäytetyön pääsääntöisenä kohderyhmänä ovat ne huoltajat, joilla ei vielä ole sen suurempaa kokemusta lapselle säästämisestä ja sijoittamisesta.

Tässä opinnäytetyössä käydään läpi asioita, mitä alaikäisten huoltajien olisi hyvä ottaa huomioon ennen alaikäisten asiakkuuden avausta. Opinnäytetyössä käydään läpi myös pääpiirteittäin lapsille säästämisen ja sijoittamisen erilaisia vaihtoehtoja. Nämä pitävät sisällään riskejä, suunnitelmallisuutta sekä vaikutusta kansantalouteen.

Opinnäytetyön tulokset osoittavat, että lapsen säästämisen ja sijoittamisen voi aloittaa todella matalalla kynnyksellä. Mitä aikaisemmin säästämisen ja sijoittamisen aloittaa, sitä helpommin saadaan kerrytettyä varallisuutta lapsen tulevaisuutta varten. Samalla todennäköisyydet kasvavat sille, että lapsi jatkaa säästämistä ja sijoittamista aikuistuuessaan ja näin säästämisestä ja sijoittamisesta voidaan luoda tapa, joka periytyy sukupolvelta toiselle.

Lapsen asiakkuuden avaamisesta on tehty huoltajille helppoa ja tarvittaessa huoltajat saavat pankiltaan tukea säästämisen ja sijoittamisen aloittamisessa.

Asiasanat: lapselle säästäminen, lapselle sijoittaminen, riskit, verotus

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Business Administration

JONTTU, REINIKAINEN:
ABC in Child Savings and Investment

Bachelor's thesis 48 pages, appendices 1 pages
November 2022

The aim of this thesis was to help guardians to understand the basics of saving and investing for their child. The thesis is a handbook for inexperienced savers and investors to understand what is involved. The main target group of this thesis are those guardians who do not necessarily have any experience in saving and investing for their children.

This thesis discusses the issues that guardians of a minor should be aware of before opening an account for them. The thesis also outlines the various options for savings and investment for children. These include risks, planning and the impact on the national economy.

The result shows that saving and investing for a child can be started with a very low threshold. The earlier you start saving and investing, the easier it is to accumulate wealth for your child's future. This increases the likelihood that the child will continue saving and investing when he or she grows up, thus creating a savings and investment habit that can be passed on from one generation to the next.

The process of opening an account for a child has been made easy for guardians and, if necessary, guardians can get support from their bank to start saving and investing.

Key-words: saving for a child, investing for a child, risks, taxes

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	HUOMIOITAVAA LAPSELLE SÄÄSTÄMISESSÄ JA SIJOITTAMISESSA	7
	2.1 Ennen asiakkuuden avausta	7
	2.2 Asiakkuuden avaus	8
	2.3 Digi- ja väestötietovirasto	8
	2.3.1 Edunvalvoja tarvitsee luvan	9
	2.3.2 Alaikäisen omaisuuden seuranta	9
3	LAPSELLE SÄÄSTÄMISEN JA SIJOITTAMISEN VAIHTOEHDOT	10
	3.1 Tilisäästäminen	11
	3.2 Suorat osakesijoitukset	11
	3.3 Rahastot	13
	3.4 Vakuutussijoitukset ja edunsaajamääräys	17
4	VEROTUS	20
	4.1 Lahjat ja lahjavero	20
	4.2 Lähdevero	21
	4.3 Pääomatulovero ja vähennykset pääomatuloista	21
	4.4 Hankintameno-olettama	21
	4.5 Luovutusvoitot ja osinkotuotot	22
	4.6 Osakesäästötilin verotus	22
	4.7 Rahastotuotot	23
	4.8 Vakuutussäästöt ja kertynyt tuotto	23
5	YLEISIMPIÄ SIJOITTAMISEN RISKEJÄ JA TUNNUSLUKUJA	25
	5.1 Riski	25
	5.2 Markkinariski	26
	5.2.1 Korkoriski	26
	5.2.2 Inflaatoriski	27
	5.2.3 Valuuttariski	27
	5.2.4 Alfa	28
	5.2.5 Beta	28
	5.3 Yritysriski	28
	5.3.1 Volatiliteetti	28
	5.3.2 Konkurssiriski	29
	5.3.3 Sharpen mittari	29
	5.4 Yleisimpiä tunnuslukuja	29
	5.4.1 EPS	30

5.4.2 P/B.....	30
5.4.3 P/E.....	30
5.4.4 Osinkotuotto	31
6 SIJOITUSSUUNNITELMA	32
6.1 Kertasijoittaminen.....	35
6.2 Kuukausisijoittaminen	35
6.3 Sijoitusaika.....	36
7 KANSANTALOUDELLINEN VAIKUTUS.....	38
7.1 Suomalainen säästäminen.....	38
7.2 Suomalaisten rahankäyttäminen	39
8 POHDINTA	42
9 LÄHTEET.....	43
10 LIITTEET	48

1 JOHDANTO

Kiinnostukseni opinnäytetyön kirjoittamiseen muodostui töideni ohella. Työskentelen tällä hetkellä sijoitusasiantuntijana ja kohtaan työssäni päivittäin huoltajia, jotka haluavat aloittaa säästämisen ja sijoittamisen lapsilleen. Olen havainnut, että monelta huoltajalta puuttuu tärkeitä tietoja lapselle säästämiseen ja sijoittamiseen liittyen. Esimerkiksi mikä on Digi- ja väestötietoviraston rooli? Minkälaisia eri säästämisen ja sijoittamisen vaihtoehtoja on olemassa? Miten sijoituksia verotetaan? Lisäksi moni huoltaja on virheellisesti voinut kuvitella, että säästäminen ja sijoittaminen on vain rikkaiden hupia ja sen takia lapselle säästämistä tai sijoittamista ei olla aloitettu.

Tässä opinnäytetyössäni tavoitteena oli luoda käsikirjamainen kokonaisuus, joka pitää sisällään kaiken oleellisen perustiedon lapselle säästämisestä ja sijoittamisesta. Tavoitteena oli kirjoittaa helposti ymmärrettävä ja yksinkertainen kokonaisuus, jonka lukiessa kokematonkin säästäjä ja sijoittaja ymmärtää, mistä on kyse. Näin aiheesta kokematonkin voi oivaltaa säästämisen ja sijoittamisen pitkäaikaisia hyötyjä. Tämän opinnäytetyön tavoitteena on myös kannustaa lapselle säästämisen ja sijoittamisen aloittamisessa ja opastaa, että kuka tahansa voi harrastaa lapselle säästämistä ja sijoittamista.

Opinnäytetyön tavoitteena oli myös selvittää suomalaisten kotitalouksien säästämistä ja rahankäyttöä. Mikä on ollut suomalaisten kotitalouksien keskimääräinen säästöaste? Entä kuinka suomalaiset kotitaloudet käyttävät rahojaan?

Lisäksi minun henkilökohtaisena tavoitteena oli tukea omaa työtäni sijoitusasiantuntijana. Halusin kirjoittaa opinnäytetyön aiheesta, jota käsittelen päivittäisessä työssäni. Näin pystyn vahvistamaan omaa osaamistani ja pystyn jatkossa tarjoamaan entistä asiantuntevaa sijoitusneuvontaa.

2 HUOMIOITAVAA LAPSELLE SÄÄSTÄMISESSÄ JA SJOITTAMISESSA

2.1 Ennen asiakkuuden avausta

Lapselle säästäminen ja sijoittaminen vaatii lapsen asiakkuuden avausta esimerkiksi pankkiin tai rahoituslaitokseen. Toki lapselle voi myös säästää omiin nimiinsä, mutta käytännöllisyyden ja verotuksen kannalta tässä opinnäytetyössä keskitytään säästämiseen ja sijoittamiseen lapselle avatun asiakkuuden näkökulmasta. Lapselle voidaan säästää tilille tai sijoittaa erilaisiin sijoitustuotteisiin, esimerkiksi osakkeisiin, rahastoihin tai vakuutustuotteisiin. Aloittamalla säästämisen ja sijoittamisen aikaisin voi varmistaa, että pienemmilläkin summilla on aikaa kasvaa lapsen tulevaisuuden hankintoja varten. Samalla lapsi oppii enemmän säästämisen ja sijoittamisen hyödyistä ja näin huoltajat pystyvät edesauttamaan jälkikasvunsa vaurastumista.

Tänä päivänä alaikäisen asiakkuuden avaaminen on helppoa. Sekä Danske Bankin, Nordean, että Osuuspankin asiakkuudet voidaan avata kätevästi verkon kautta. Alaikäisen asiakkuuden avauksen hakemusta varten seuraavat asiat tulee olla kunnossa:

- tunnistautumista varten huoltajalla tulee olla joko suomen viranomaisen myöntämä passi tai kuvallinen henkilökortti
- molemmilla huoltajilla tulee olla suomalaiset matkapuhelinnumerot
- ennen palveluiden avausta verkossa lapsen nimen tulee olla kirjattuna väestörekisterissä (Nordea Bank Oyj, 2022a.)

lisäksi:

- lapsella tulee olla matkapuhelinnumero sekä suomen viranomaisen myöntämä passi tai henkilökortti, mikäli lapselle tilataan kortti tai avataan verkkopankkitunnukset (Nordea Bank Oyj, 2022a.)

2.2 Asiakkuuden avaus

Asiakkuuden avaus verkossa onnistuu täyttämällä alaikäisen asiakkuuden avauksen hakemuksen. Ensiksi toinen huoltaja tunnistautuu omilla verkkopankkitunnuksillaan alaikäisen palveluiden avaamista varten, jonka jälkeen huoltaja voi päättää, minkälaisia palveluita alaikäiselle avataan. Kun huoltaja on lähettänyt hakemuksen eteenpäin, saa toinen huoltaja siitä ilmoituksen. Tämän jälkeen toinen huoltaja käy vielä vahvistamassa alaikäisen asiakkuuden avauksen. Vahvistuksen jälkeen hakemus lähtee käsiteltäväksi pankille. Molemmat huoltajat saavat siitä vielä ilmoituksen, kun palvelut on avattu. Yksihuoltaja voi itse avata alaikäisen asiakkuuden. (Nordea Bank Oyj, 2022a.)

2.3 Digi- ja väestötietovirasto

Digi- ja väestötietovirasto (eli DVV, entinen maistraatti ja väestörekisterikeskus) on Suomen valtion virasto, jonka vastuulla on pitää rekisteriä Suomen väestöstä ja rakennuksista. DVV:n roolina lapselle säästämässä ja sijoittamisessa on ohjeistaa alaikäisten lasten edunvalvoja alaikäisen omaisuuden hoidossa.

Digi- ja väestötietovirasto on määrännyt, että alaikäisen omaisuus on alaikäisen omaisuutta ja että alaikäisen huoltajat toimivat alaikäisen edunvalvojana huolehtien alaikäisen taloudesta. Alaikäisen omaisuutta on hoidettava huolellisesti ja suunnitelmallisesti. Alaikäisen omaisuutta voidaan käyttää vain alaikäisen omaksi hyödyksi ja omiin tarpeisiin. Alaikäiselle kertynyt omaisuus ei poista huoltajien elatusvastuuta. Lähtökohtaisesti huoltajat vastaavat lapsensa elatuksen ja henkilökohtaisten tarpeiden lisäksi asumisesta, harrastuksista, koulutuksesta, ruoasta ja vaatetuksesta. (Digi- ja väestötietovirasto, 2022a.)

Alaikäisellä ei ole missään tilanteessa velvollisuutta osallistua huoltajien tai sisarusten elatukseen. Alaikäisen omaisuutta, paitsi alaikäisen saamia eläketuloja, ei voi käyttää ilman erityistä perustelua alaikäisen tavallisiin elinkustannuksiin. Eriytyisenä perusteena voidaan pitää esimerkiksi huoltajan alentunutta elatuskykyä työttömyyden, sairauden tai muun vastaavan, merkittävän syyn vuoksi. (Digi- ja väestötietovirasto, 2022a.)

2.3.1 Edunvalvoja tarvitsee luvan

Huoltajien on hyvä olla selvillä siitä, minkälaisia sijoitustuotteita alaikäiselle voi ostaa. Mikäli huoltajat eivät ole siitä aivan varmoja, kannattaa tieto varmistaa esimerkiksi DVV:n tai pankin kautta.

Hyvänä nyrkkisääntönä on, että lupaa ei tarvita silloin, kun alaikäisen varoja sijoitetaan tavallisimpiin sijoituskohteisiin, kuten esimerkiksi kotimaisiin tai ETA-alueen (Euroopan talousalueen) ja First North -listattuihin pörssiosakkeisiin. Alaikäisen varoja voidaan myös sijoittaa sijoitusrahasto-osuuksiin. Tällaiset rahastot voi tunnistaa lyhenteestä UCITS (Undertakings for Collective Investment in Transferable Securities). UCITS-rahasto on sijoitusrahastodirektiivin mukainen, lakisääteisesti hajautettu sijoitusrahasto. Mikäli alaikäisen varoja oltaisiin sijoittamassa esimerkiksi erikoissijoitusrahastoon (non-UCITS) tai vaikkapa Disneyn osakkeisiin, tarvittaisiin niihin lupa. Lupa maksaa 184 euroa ja lupaa tulee hakea joka kerta, kun on tekemässä lapsen nimissä luvanvaraisia sijoituksia. (Digi- ja väestötietovirasto, 2022b.)

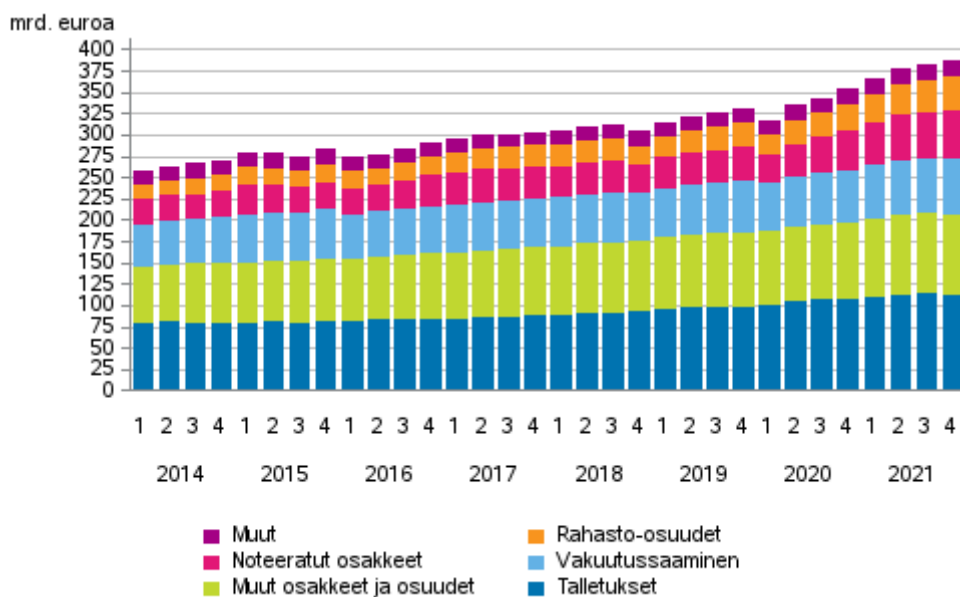
2.3.2 Alaikäisen omaisuuden seuranta

Mikäli alaikäiselle kertynyt varallisuus ylittää 20 000 euron rajan, pitää siitä tehdä ilmoitus Digi- ja väestötietovirastoon. Ilmoituksen tulee pitää sisällään kaikki se varallisuus, mitä alaikäisellä on olemassa. Tämän jälkeen huoltajille syntyy vuositilivelvollisuus, jonka tarkoituksena on selvittää, mitä vuoden aikana lapsen varallisuudelle on tehty, ja mihin sitä on käytetty. Lakipykälän ideana on turvata alaikäisen omaisuus. Tiedon saatuaan DVV merkitsee sen holhousasioiden rekisteriin. (Digi- ja väestötietovirasto, 2022a.)

3 LAPSELLE SÄÄSTÄMISEN JA SIOJTTAMISEN VAIHTOEHDOT

Säästämisen ja sijoittamisen tuotteita on monenlaisia. Tässä opinnäytetyössä keskitytään kuitenkin vain niihin tuotteisiin, jotka ovat alaikäisen säästämiseen ja sijoittamiseen käytännöllisiä ja likvidejä. Opinnäytetyössä käydäänkin läpi vain sellaisia säästämisen ja sijoittamisen vaihtoehtoja, joita varten ei tarvitse hakea erillistä lupaa, ja jotka ovat sellaisia säästämisen ja sijoittamisen kohteita, jossa kertynyt varallisuus on käytettävissä vain muutamassa pankkipäivässä ilman sen kummallisempia sanktioita.

Tilastokeskuksen vuonna 2022 julkaisemassa rahastotilinpidoista voidaan hyvin havainnoida suomalaisten kotitalouksien säästämis- ja sijoitustoimintaa vuodesta 2014 vuoteen 2021:

KUVIO 1. Kotitalouksien rahoitusvarat. (Rahoitustilinpito, 2022.)

Kuten kuvasta näkee, suomalaisten kotitalouksien noteeratut osakkeet, rahasto-osuudet ja vakuutussaamiset ovat vielä hyvinkin pienessä edustuksessa suhteessa talletusten määrään. Suomessa pankkitalletukset ovat pitäneet ajan kuluessakin pintansa eli niiden osuus on vieläkin suurin, vaikka vajaassa 10-vuodessa suomalaisten varallisuus on kasvanut yli 100 miljardia euroa.

3.1 Tilisäästäminen

Tilisäästämistä on aina pidetty suomalaisissa kotitalouksissa suosituimpana säästämisen ja sijoittamisen kohteena. Tilisäästäminen on helppoa ja turvallista ja se soveltuu parhaiten sellaiselle säästäjälle, joka kerta kaikkiaan ei pysty sieämään edes pienintäkään riskiä. Perinteiselle käyttelytilille säästämällä ei kerrytä minkäänlaista korkoa, mutta pankeilla on myös tarjota erilaisia säästämiseen suunnattuja tilejä, joista on saatavilla maltillista korkoa suhteessa sen hetkiseen korkomarkkinatilanteeseen. Kuitenkin pitkässä juoksussa tilisäästäjä häviää aina inflaatiolle, josta kerrotaan tarkemmin opinnäytetyön myöhemmässä vaiheessa. Säästötileissä on myös se hyvä puoli, että niihin ei voida liittää pankkikortteja, joka tekee tilisäästämisestä entistäkin turvallisempaa. Lisäksi tilille säästäminen on käytännössä riskitöntä, sillä tilit kuuluvat talletussuojan piiriin, joten tilille säästetyt varat ovat aina turvassa 100 000 euroon asti. (Erkkilä, 2018.)

3.2 Suorat osakesijoitukset

Mikäli huoltajat haluaisivat tehdä pelkkiä suoria yhtiökohtaisia osakesijoituksia alaikäiselle lapselleen, tarkoittaisi se lyhkäisyydessään sitä, että koko ETA-alueen ulkopuolinen markkina jäisi hyödyntämättä kokonaan.

First North on vaihtoehtoinen osakepörssi, joka on suunnattu pienemmille yrityksille, jotka toimivat Pohjoismaissa. Pohjoismaihin kuuluvat Norja, Ruotsi, Suomi, Tanska ja Islanti. Yleisesti voidaan sanoa, että First North -markkinapaikalta löytyy enemmänkin pörssitaipaleensa alussa olevia yhtiöitä. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, etteikö listalta löytyisi muitakin, kuin pelkkiä kasvuyhtiöitä. First North -markkinapaikalla listattuina sääntelyt ja vaatimukset ovat lievempiä kuin niin sanotulla päälistalla. Esimerkiksi suomalainen kirjanpitokäytäntö (FAS) riittää eli kansainvälistä kirjanpitokäytäntöä (IFRS) ei tarvita First North -markkinapaikalla listatulla yhtiöllä. (Inderes Oyj, 2021.)

Alaikäiselle suoriin osakkeisiin sijoittava huoltaja voi tehdä suoria osakeostoja ETA-alueen ja First North -listattuihin pörssiosakkeisiin ilman 184 euron lupaa.

Arvo-osuustili eli osakesalkku on tili, jonka välityksellä pystyy käymään kauppaa sähköisesti esimerkiksi mobiili- tai verkkopankin välityksellä. Arvo-osuustilillä voi käydä kauppaa esimerkiksi osakkeilla tai indeksiosuusrahastoilla, eli ETF (Exchange Traded Fund). Arvo-osuustilin voi avata esimerkiksi oman pankin itsepalvelukanavan kautta tai olemalla yhteydessä pankin asiakaspalveluun. (Danske Bank A/S, 2022a.)

Yleensä arvo-osuustiliin liittyviä kuluja on joko arvo-osuuksien säilytykseen tai kaupankäyntiin liittyen. Jotkin tahot voivat myös veloittaa kulun arvo-osuustilin perustamisesta. Usein arvo-osuuksien säilytyksestäkään ei peritä kuluja, mikäli arvo-osuustilillä käydään aktiivisesti kauppaa. Arvo-osuustilin kaupankäynnissä on myös useita eri tasoja ja tasoja voidaan nostaa sitä mukaan, kuinka paljon kaupankäynnin välityspalkkioita on peritty tietyssä ajanjaksossa, joka mitataan yleensä vuosineljänneksittäin. Näin aktiivinen kaupankäyjä voi pienentää kaupankäynnistä aiheutuvia kuluja. (Danske Bank A/S, 2022a.)

Alaikäisen arvo-osuustilin hyödyt lyhkäisyydessään:

- Arvo-osuustilien määrää ei rajattu
- Säilytyspaikko sähköisessä muodossa oleville arvopapereille
- Kaupankäynti: ETA-alueen ja First North -listatut pörssiosakkeet, ETF
- Myyntitappiot voit vähentää vuosittain verotuksessa ja hyödyntää ne kuluvan ja seuraavan viiden vuoden aikana luovutusvoitoista
- Osingot maksetaan valitsemallesi tilille
- Talletuksille ei ylärajaa. Olemassa olevien osakkeiden ja ETF-tuotteiden siirtäminen mahdollista (OP Ryhmä, 2022a.)

Arvo-osuustilillä kauppaa käydessä mahdolliset osingot maksetaan arvo-osuustilin hoitotilille, joka on yleensä käyttelytili. Osingoista 15 prosenttia on verovaapa eli osinkoja verotetaan joko 25,5 tai 28,9 prosenttia. Esimerkiksi 100 euron osingoista 85 euroa on veronalaista, jolloin veroprosentti saadaan laskettua $30\% * 85 \text{ euroa} = 25,5 \text{ prosenttia}$. Mikäli pääomatuloja olisi tässä vaiheessa yli 30 000 euroa veroprosentti laskettaisiin $34\% * 85 \text{ euroa} = 28,9 \text{ prosenttia}$. Osingoista peritään ennakonpidätys osingonmaksun yhteydessä ja osingonmaksaja välittää tiedot verohallintoon. (OP Ryhmä, 2022a.)

Osakesäästötili eli OST on osakesijoittamisen tili, jonka sisällä voi käydä kauppaa verotehokkaasti ilman välittämiä veroseuraamuksia ETA-alueen ja First North -listatuilla pörssiosakkeilla. Tuottojen korkoja ja osinkoja ei veroteta osakesäästötilin sisällä ja nämä voidaan uudelleen sijoittaa osakesäästötilin sisäisesti. Näin korkoa korolle -ilmiötä pääsee hyödyntämään osakesijoittamisessa tehokkaasti. Osakesäästäjän on muistettava, että osakesäästötilejä saa olla kerrallaan vain yksi. Useammista osakesäästötileistä tulee verotuksellisia sanktioita per osakesäästötili per päivä. Osakesäästötilillä voi käydä kauppaa vain osakkeilla, eikä osakesäästötilille pysty siirtämään osakkeita. Osakesäästötilin kulurakenne ja kaupankäynninkulut ovat pääsääntöisesti samanlaiset, kuin arvo-osuustilissä. (Nordea Bank Oyj, 2022b.)

Alaikäisen osakesäästötilin hyödyt lyhkäisyydessään:

- Kaupankäynti: ETA-alueen ja First North -listatut pörssiosakkeet
- Myyntitappiot voit vähentää vasta, kun tili lopetetaan ja varat nostetaan tililtä
- Osingot maksetaan verovapaasti osakesäästötilille ja ne voi sijoittaa uudelleen
- Pidemmällä aikavälillä kotimaiset osinko-osakkeet kannattaa pitää osakesäästötilillä
- Osakesäästötilejä voi olla vain yksi
- Verot peritään noston yhteydessä: myyntivoitto 30-34 %
- Verotuksen kannalta osakesäästötilille kannattaa ostaa vain kotimaisia pörssiosakkeita
- Voi tallettaa vain rahaa, enintään 50 000 € (OP Ryhmä, 2022a.)

3.3 Rahastot

ETF (Exchange Traded Fund) on pörssinoteerattu rahasto. ETF on rahasto, jolla voi käydä kauppaa pörssissä samanlailla, kuin tavallisella osakkeella osakepörsin aukioloaikoina. ETF-rahastojen alhaisten kulujen ansiosta ne ovat olleet kasvavassa nousussa ammattisijoittajien kesken. (Sijoittaja.fi, 2022.)

Tavallisesti ETF-rahastot seuraavat jotakin indeksiä, esimerkiksi Helsingin pörssin OMX Helsinki 25 tai vaikkapa maailmanpörssin MSCI World -indeksiä. Indeksistä riippuen ETF-rahasto voi pitää sisällään kymmeniä, satoja tai jopa tuhansia eri sijoituskohteita. ETF-rahastoja voi ostaa kätevästi esimerkiksi mobiili- ja verkkopankin välityksellä etsimällä haluttua kohdetta ja ostamalla sitä jokaisena pörssipäivänä. (Nordea Bank, 2022d.)

Verrattuna perinteiseen rahastosijoittamiseen, ostamalla ETF-rahastoa sijoittaja saa myös hajautetun sijoitusratkaisun, mutta yleensä huomattavasti alhaisemmillä kuluilla. ETF-rahastojen arvot päivittyvät automaattisesti jokaisena pörssipäivänä ja samalla sijoittaja voi tarkastaa, mihin kaikkiin arvopapereihin ETF-rahaston rahat ovat sijoitettuna. ETF-rahastoissa juoksevat kustannukset ovat edullisia, jonka lisäksi sijoittaja maksaa myös kaupankäynnin kustannukset. ETF-rahastojen avulla alaikäiselle sijoittavat huoltajat pystyvät rakentamaan laajemman hajautuksen kuin vain pelkästään suoriin ETA-alueen tai First North -listattuihin osakkeisiin. ETF-rahastot ovat lunastettavissa milloin tahansa ja rahat ovatkin käytettävissä vain muutamassa pankkipäivässä. (Sijoittaja.fi, 2022.)

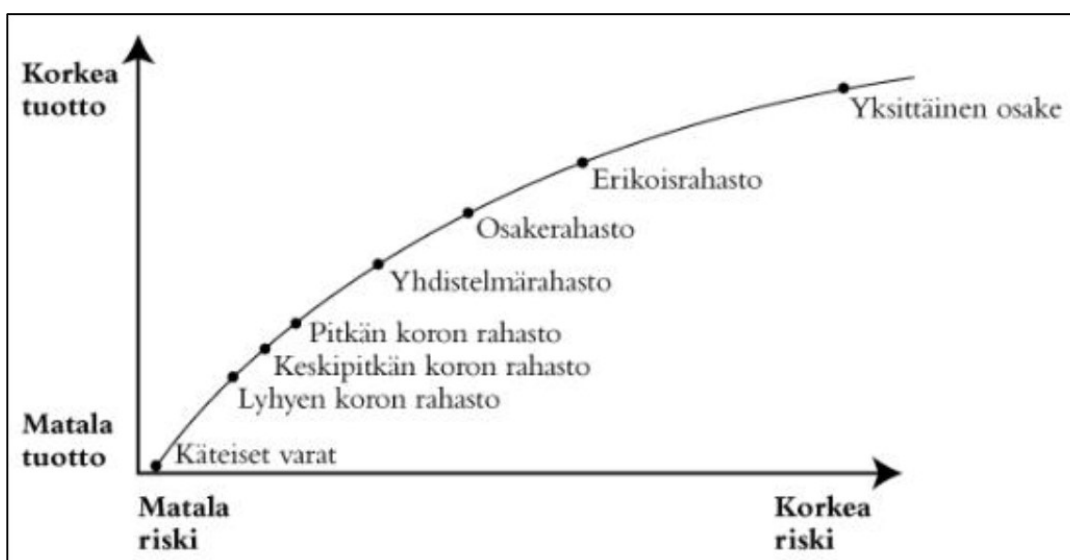
ETF-rahastoista lyhkäisyydessään:

- ETF-kaupankäynti tapahtuu pörssin aukioloaikoina
- ETF-rahastoja omistetaan kappaleittain
- ETF-rahastot seuraavat tavallisesti jotakin indeksiä
- ETF-sijoittajan riskit ovat vastaavanlaiset kuin perinteisellä rahastosijoittajalla
- Laaja valikoima ETF-rahastoja
- Matalat kulut
- Sijoittaja näkee, mitä arvopapereita ETF-rahasto pitää sisällään ja minkälaisessa suhteessa (Sijoittaja.fi, 2022.)

Alaikäiselle sijoittavien huoltajien on hyvä pitää mielessään, että ETF-rahastoa ostaessa kyseessä on oltava UCITS-rahasto, että kyseistä rahastoa voidaan ostaa ilman erillisiä 184 euron lupia per sijoituspäätös.

Rahasto on arvopapereista koostuva sijoituskohde, jonka omistavat siihen sijoittaneet henkilöt rahasto-osuuksiensa suhteessa. Rahastoihin sijoittaminen on helppoa ja sijoittajan ei tarvitse itse seurata markkinoita, vaan rahaston salkunhoitaja alan ammattilaisena huolehtii sijoituksista. Rahastoissa on vuosittainen hallinnointipalkkio, joka kattaa rahaston toiminnan. Palkkio muodostuu esimerkiksi arvonlaskennasta, kirjanpidosta ja raportoinnista. Hallinnointipalkkion määrä ilmoitetaan vuotuisena palkkiona, esimerkiksi 1%. Kulua ei veloiteta erikseen, vaan se vähennetään rahasto-osuuden päivittäisen arvon mukaan. Palkkioihin sisältyy myös säilytysmaksu. Ei-euromääräisten rahastojen osalta valuutta-kaupan palkkio on 0,3%. (Nordea Bank Oyj, 2022c.) Joidenkin pankkien ja rahalaitosten tarjoamissa rahastoissa on myös olemassa merkintä- ja lunastuspalkkio eli osto- ja myyntitoimeksiannoista perittävä kulu.

UCITS-rahasto on sijoitusrahastodirektiivin mukainen, lakisääteisesti hajautettu sijoitusrahasto, joka koostuu erilaisista arvopapereista, jota voi omistaa osuuksina. Vastineeksi omalle sijoitukselleen saa pankin tarjoaman ammattilaisen tiimeineen, joiden työnä on hoitaa rahaston päivittäistä toimintaa. Rahastoja on kaikenlaisia ja onkin hyvä muistaa, että tuotto ja riski kulkevat käsi kädessä. Mitä korkeammat riskit, sitä korkeammat tuotto-odotukset. Kuitenkin myös korkeamman riskin myötä tappion riskit kasvavat. (Nordea Bank Oyj, 2022c.)

KUVA 1. Tuotto-odotuksen ja riskin suhde. (Puttonen & Repo 2011, 34.)

Korkorahastot ovat rahastoja, joissa on esimerkiksi valtioiden ja yritysten erilaisia lainoja. Käytännössä korkorahastoon sijoittamalla sijoittaja lainaa rahaa valtiolle tai yritykselle, jota vastaan valtio tai yritys maksaa korkoa. Korkomarkkinoiden ollessa matalalla tai jopa miinuksella, korkorahastojen tuotot ovat hyvinkin maltillisia, mutta korkomarkkinoiden ollessa korkealla korkorahastojen tuotot voivat olla hyvinkin tuottoisia. Korkojen noustessa nykyisten korkosijoitusten arvo heikkenee, mutta pitkäaikaissijoittajan näkökulmasta tämä on vain hyvä asia, sillä korkeammat korot takaavat tulevaisuudessa korkeampia tuottoja. (Puttonen & Repo 2011, 34.)

Osakerahastoissa sijoitetaan pääasiassa osakkeisiin tai osakesidonnaisiin arvopapereihin. Osakerahastosta riippuen hajautus voi olla esimerkiksi ympäri maailman eri toimialoille tai vaikkapa pelkästään suomen sisäisesti. Rahaston säännöt määräävät sen, mitä arvopapereita rahasto voi sisältää. Samalla säännöt määräävät, miten hajautus voidaan tehdä. Esimerkiksi Suomi-rahastoon ei voida ostaa Kiinalaisia osakkeita. Osakerahastot soveltuvat parhaiten pitkäaikaissijoittajille, eli esimerkkinä huoltajille, joiden lapsi on vielä hyvin nuori. (Puttonen & Repo 2001, 34.)

Yhdistelmärahastot ovat nimensä mukaan yhdistelmä sekä korko- että osakesijoituksista. Yhdistelmärahastoja on tarjolla erilaisilla riskitasoilla, mutta yksinkertaisesti voidaan ajatella, että mitä pienempi korkosijoitusten painotus yhdistelmärahastossa on, sitä suuremmat riskit. Tämä myös tarkoittaa sitä, että riskien kasvaessa myös tuotto-odotukset kasvavat. Optimaalisessa tilanteessa salkunhoito painottaa sijoituksia joko korko- tai osakemarkkinoille välillä maailman markkinoiden mukaan rahaston sääntöjen mukaisesti. (Puttonen & Repo 2001, 34.)

Vastuullisessa sijoittamisessa on erilaisia tasoja. Niin sanotussa perustason vastuullisessa vaihtoehdossa, artikla 6, noudatetaan esimerkiksi Yhdistyneiden kansakuntien (YKK) vastuullisen sijoittamisen periaatteita, eikä rahastossa tehdä sijoituksia ase- tai tupakkateollisuuteen. Kuitenkin vasta artikla 8 ja 9 tason rahastoja voidaan lakisääteisesti pitää vastuullisena vaihtoehtona. Ainakin vielä tällä hetkellä valtaosa rahastoista on artikla 6 tasolla, mutta artikla 8 ja 9 tason rahastojen tarjonta on ollut kasvamaan päin. (Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiö, 2021.)

Niin sanotut vaalean vihreät rahastot (artikla 8) edistävät kestävyystekijöitä esimerkiksi ympäristöön, yhteiskuntavastuun ja hyvän hallinnointitapaan liittyvissä asioissa. Yleensä vaalean vihreät rahastot noudattavat Pariisin ilmastopoliittista, eikä rahastoissa tehdä sijoituksia yrityksiin, joiden liikevaihdosta yli 5 prosenttia muodostuu öljyn tai maakaasun porauksesta tai hiilen louhinnasta. Niin sanotut tumman vihreät rahastot (artikla 9), sijoittavat vain kestäviin sijoituskohteisiin, joilla on esimerkiksi myönteisiä vaikutteita EU:n (Euroopan unioni) ympäristötavoitteiden saavuttamiseksi. Kestävyuden kannalta kunnianhimoisin taso onkin artikla 9. (Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiö, 2021.)

3.4 Vakuutussijoitukset ja edunsaajamääräys

Sijoitusvakuutukset eli toisin sanoen vakuutuskuoret sopivat kaiken ikäisille, aktiivisille ja kuukausittaisille sijoittajille. Sijoitusvakuutusten hyödyt tulevat parhaiten esille siten, että sijoitusvakuutusten sisällä tehtävät muutokset, esimerkiksi sijoituskohteiden vaihtaminen, ei astu vielä verolle, eli sijoitusvakuutusta voi päivittää verotehokkaasti aina oman elämän tilanteen mukaisesti. Vasta siinä vaiheessa, kun sijoitusvakuutuksista tehdään nostoja, peritään nostojen yhteydessä pääsääntöisesti ennakonpidätys pääomatuloveron mukaisesti. On kuitenkin olemassa tietynlaisia sijoitusvakuutuksia, joissa verotus on hieman erilainen, mutta tässä opinnäytetyössä keskitytään tällä hetkellä tarjottaviin kapitalisaatio- ja säästöhenkivakuutuksiin. (OP Ryhmä, 2022b.)

Sijoitusvakuutuksissa on hieman korkeammat kulut kuin esimerkiksi suorissa rahastosijoituksissa, sillä sijoitusvakuutuksissa itsessään on vuosittaiset juoksevat kulut. Sijoitusvakuutuksen kuluja kompensoi esimerkiksi sijoituskohteiden verotehokas vaihtaminen sekä vakuutusyhtiön tarjoamat laajat sijoitusvaihtoehdot, mihin piensijoittajan ei muuten olisi mahdollista sijoittaa. Sijoitusvakuutus mahdollistaa tavallisten rahastojen lisäksi esimerkiksi I-osuussarjan rahastot, jotka ovat tarkoitettu institutionaalisille sijoittajille. I-sarjan rahastoissa on tyypillisesti matalammat kulut, joihin piensijoittajakin pääsee käsiksi sijoitusvakuutuksellaan vakuutusyhtiön toimesta. Lisäksi sijoituskohteina voi olla erilaisia sijoituskoreja. Sijoituskori on vakuutusyhtiön omistama sijoituskokonaisuus, jonka arvonkehi-

tykseen sijoitussidonnaisen vakuutuksen arvo voidaan sitoa. Loppukädessä vakuutusyhtiö päättää, minkälaisia sijoituskohteita sijoitusvakuutuksessa on tarjolla. (OP Ryhmä, 2022b.)

Nordea tarjoaa myös sijoitusvakuutuksiinsa vakuutustilin, mihin sijoittaja voi siirtää sijoittamansa varat turvaan markkinaheilunnalta tai etsiessään sijoitetuille varoilleen uutta kohdetta. Tämä on hyvä vaihtoehto sijoittajalle, joka ei vielä halua lunastaa sijoituksiaan. Vakuutustili ei kuitenkaan tuota mitään ja siksi varoja ei kannata pitää tilillä liian kauaa, sillä sijoitusvakuutuksen vuosittaiset juoksevat kulut laskevat tilille siirrettyjen varojen arvoa. (Nordea Bank Oyj, 2022f.)

Lähtökohtaisesti kapitalisaatiosopimuksesta on verotuksellisesti enemmän hyötyä, että se avataan suoraan alaikäisen lapsen nimiin, sillä kapitalisaatiosopimuksessa ei vakuuteta ketään. Kapitalisaatiosopimuksessa ei siis ole mitään vakuutustapahtumaa, joka päättäisi kapitalisaatiosopimuksen ja tämän takia kapitalisaatiosopimus on aina määräaikainen. Kapitalisaatiosopimus tehdään yleensä vähintään viideksi vuodeksi. Perinteiseen säästö- ja sijoitusvakuutukseen verrattuna kapitalisaatiosopimuksen ominaisuuspiirteet muistuttavat enemmänkin indeksilainaa, joiden tuotto on sidottu kohde-etuuden kehitykseen. (OP Ryhmä, 2022b.)

Säästöhenkivakuutus on sijoitusvakuutus, johon määrätään aina edunsaaja. Verotuksellisesti verrattuna esimerkiksi kapitalisaatiosopimukseen huoltaja voi avata säästöhenkivakuutuksen omiin nimiinsä ja asettaa alaikäisen lapsen tai lapset säästöhenkivakuutuksen edunsaajaksi. Säästöhenkivakuutuksessa on monia samanlaisia ominaisuuksia, kuin kapitalisaatiosopimuksessa. Säästöhenkivakuutukseen saa henkivakuutusturvan, joissa vakuutusyhtiö maksaa vakuutussopimuksen mukaisen kuolemantapaussumman määrätyle edunsaajille. Nordea tarjoaa säästöhenkivakuutukseen myös perintöturva -ominaisuuden, jossa säästöjen kehityksestä riippumatta edunsaajille korvataan summana vähintäänkin säästöhenkivakuutukseen maksetut maksut. Ominaisuudessa on myös se hyvä puoli, että säästöjen kehittyessä positiivisesti Perintöturva-ominaisuus on maksuton. (Nordea Bank Oyj, 2022f.)

Edunsaajamääräys määrätään aina henkivakuutukseen. Sijoittaja voi itse päättää, kuka tai ketkä nimetään edunsaajaksi, joille sijoittajan kuolintapauksessa maksetaan korvaus. Edunsaajamääräys tulee ilmoittaa vakuutusyhtiölle aina kirjallisesti ja edunsaajamääräystä voi muuttaa milloin tahansa. Henkivakuutuksen edunsaajana voi olla esimerkiksi:

- Aviopuoliso tai rekisteröidyn parisuhteen puoliso
- Erikseen nimetyt edunsaajat, esimerkiksi avopuoliso
- Kuolinpesä
- Lapsi tai lapset
- Omais
- Äiti, isä tai vaikka molemmat vanhemmat (OP Ryhmä, 2022c.)

Henkivakuutuksen edunsaajamääräyksiin kannattaa tutustua tarkemmin esimerkiksi pankin sivujen kautta, että huoltaja itse tietää paremmin, mitä kukin määräys tarkemmin tarkoittaa. (OP Ryhmä, 2022c.)

4 VEROTUS

Lapsen syntymästä ei tarvitse tehdä erillistä ilmoitusta verottajalle, sillä verottaja saa tiedot lapsesta väestötietojärjestelmän kautta. Verovuoden alussa alle 17-vuotiasta tarkoitetaan verotuksessa alaikäistä lasta. Oma tai puolison adoptiolapsi sekä kasvattilapsi tai elätettävänä oleva puolison lapsi katsotaan verotuksessa lapseksi. (Verohallinto, 2022a.)

Alaikäisten ansiotulot, palkkatulot ja pääomatulot verotetaan alaikäisten omien verokorttien mukaisesti. Poikkeuksena on kuitenkin sellainen tilanne, missä palkkatulot verotetaan huoltajien tulona. Tällöin on katsottu, että lapsi ei ole ollut työn todellinen tekijä. (Verohallinto, 2022a.)

Alaikäisten lasten lukumäärällä voi olla vaikutuksia huoltajien verotukseen esimerkiksi elatusvelvollisuusvähennyksen kautta. Veronalaisena tulona ei pidetä lapsen elatusta varten saatua elatusapua tai avustusta omalle lapselle, joka esimerkiksi avioeron tai opiskelun vuoksi asuu toisessa taloudessa. (Verohallinto, 2022a.)

4.1 Lahjat ja lahjavero

Alaikäiselle säästäjän on hyvä pitää mielessään lahjavero. Lain mukaan yksittäinen henkilö voi verovapaasti lahjoittaa kolmen vuoden aikana korkeintaan 4 999 euroa, joka on kuukausitasolla pyöristettyä alaspäin noin 138,86 euroa. Mikäli kolmen vuoden aikana 5 000 euroa täyttyy, tulee siitä tehdä verottajalle lahjaveroilmoitus, jonka alaikäisen puolesta tekee huoltaja(t). Lahjaveroilmoitus on annettava kolmen kuukauden kuluessa siitä hetkestä kun 5 000 euroa on tullut täyteen. (Verohallinto, 2022b.) Lahjavero on progressiivinen, eli mitä suurempi lahjoitettava summa on, sitä suurempi veroprosentti. Lahjaverotusta varten voi hyödyntää verottajan lahjaverolaskuria. (Verohallinto, 2022c.)

Esimerkiksi jos yksi lahjanantaja lahjoittaa lapselle 138,86 euroa kuukaudessa niin lahjaverolain 4 999 euroa per 3 vuotta sääntö toteutuu. Silloin lahjaveroilmoitusta ei tarvitse antaa, eikä veroja tule maksettavaksi. Lahjoittajia voi olla myös useampia, sillä raja on per lahjoittava henkilö.

4.2 Lähdevero

Korkotulon lähdeverolain mukaan lähdevero peritään talletuksille maksettavista koroista. Lähdeveron määrä on aina 30 prosenttia, joka peritään kertaluontoisesti ja perittävä lähdevero on lopullinen vero, joka pidätetään Suomesta saatujen talletusten ja Suomessa liikkeeseen laskettujen joukkovelkakirjalainojen koroista, mikäli yksityishenkilö tai vaihtoehtoisesti suomalainen kuolinpesä on koron maksun saaja. Lähdeveronalaisista tuotoista ei voi vähentää tulon hankkimiseen liittyviä kuluja tai tappioita. Koron maksaja on se osapuoli, joka huolehtii lähdeveron pidättämisestä ja tietojen tilittämisestä valtiolle. (Kontkanen 2015, 142–143.)

4.3 Pääomatulovero ja vähennykset pääomatuloista

Suomessa sijoituksilla tehtyä tuottoa verotetaan pääomatuloveron mukaisesti. Pääomatuloveroprosentti on 30 000 euroon asti 30 prosenttia ja ylimenevästä osuudesta 34 prosenttia. (Verohallinto, 2022d.) Kuitenkin jos verovuoden aikana tehtyjä myyntejä kertyy alle 1 000 euroa ovat realisoituneet tuotot verovapaita. (Verohallinto, 2022e.) Mikäli sijoituksia myisi tappiolla, ovat tappiot verovähennettävissä kuluvan vuoden + viiden seuraavan vuoden ajan. Vähennystä ei kuitenkaan saa, mikäli verovuoden myyntien määrä alittaa 1 000 euroa. (Verohallinto, 2022f.)

On myös hyvä pitää mielessä, että myyntivoittojen ja -tappioiden asiakirjat ja raportit on säilytettävä joko paperisena tai sähköisenä vielä 6 vuotta verovuoden päättymistä seuraavan vuoden alusta. (Verohallinto, 2022e.)

4.4 Hankintameno-olettama

Tietyissä myyntitilanteissa esimerkiksi osakkeiden tai sijoitusrahasto-osuuksien omistaja voi hyödyntää hankintameno-olettamaa. Alle kymmenen vuoden hankintameno-olettama on 20 prosenttia ja yli kymmenen vuoden 40 prosenttia. Hankintameno-olettaman käyttö soveltuukin parhaiten yli kymmenen vuoden sijoitukseen. (Verohallinto, 2022g.)

Esimerkki:

Alaikäiselle on ostettu sijoitusrahasto-osuuksia yli 10 vuotta sitten 7 500 eurolla ja nyt ne myydään 27 500 eurolla eli voittoa on kertynyt 20 000 euroa. Jos tästä laskettaisiin verot vain käyttämällä pääomatuloveroprosenttia, on veron määrä 6 000 euroa ($30\% \cdot 20\,000$). Tällaisessa tilanteessa kannattaisi kuitenkin käyttää hankintameno-olettamaa. Tällöin verotettava pääomatulo pienenee 15 000 euroon ($27\,500 - 40\% \cdot 27\,500$) eli veroja tulisi maksaa 4 950 euroa ($30\% \cdot 16\,500$) 6 000 euron sijaan.

4.5 Luovutusvoitot ja osinkotuotot

Arvo-osuustilillä olevat osakkeet katsotaan luovutetuiksi siinä järjestyksessä, kuin ne on hankittu, eli FIFO-periaatteen mukaisesti (First In First Out). Näin sijoittajaa estetään luovuttavasta osakkeista tappion realisoinniseksi siinä järjestyksessä, kuin sijoittaja itse haluaisi. Ainoa tapa kiertää tämä olisi avata useita eri arvo-osuustilejä, jos tarkoituksena olisi ostaa saman yhtiön osakkeita. (Korpela 2016, 145.)

Jos yhtiö on julkisesti noteerattu osakeyhtiö, pörssiyhtiön jakamasta osingosta 85 prosenttia on verotettavaa pääomatuloa. Tällöin osingon jakaja tekee 25,5 prosentin ennakonpidätyksen ennen osingon maksua ja samalla tilittää siitä tiedon verohallinnolle. Mikäli sijoittajalle on kertynyt pääomatuloja verovuoden aikana 30 000 euroa, verotettava määrä on 28,9 prosenttia ylimenevästä osuudesta. (Verohallinto 2022h.)

4.6 Osakesäästötilin verotus

Osakesäästötililtä lunastaessa automaattinen verolaskuri laskee, tehdäänkö noston yhteydessä tuottoa vai tappiota. Mikäli tuottoa tehdään, verotetaan lunastuksen yhteydessä ennakonpidätyksenä 30 tai 34 prosenttia tuoton osuudesta. Tappiolla lunastaessa tappiot eivät ole vähennettävissä ennen kuin koko osakesäästötili on suljettu ja tappiot ovat verovähennettävissä vain kuluvana vuotena. Lisäksi osakesäästötilisijoittajan on hyvä tietää, että osakesäästötilillä ei ole mahdollista hyödyntää hankintameno-olettamaa. (Pörssisäätiö, 2022.)

4.7 Rahastotuotot

Sijoittaessasi sijoitusrahastoon ei makseta sijoitusten tuotosta veroa, ennen kuin sijoitusrahasto-osuuksia realisoidaan eli myydään. Tämä tarkoittaa sitä, että tuottojen verotus lykkääntyy ja vielä verottamaton tuotto kerryttää tuottoa tehokkaammin rahaston sisällä. Suomessa rahastojen ja rahastojen osakkaiden verotus on säänneltyä suomalaisia rahastoja ajatellen, mutta ulkomaalaisia rahastoja voidaan kohdella verotuksellisesti eri tavalla. (Korpela 2016, 120.)

Rahastot jakautuvat kasvu- ja tuottorahastoihin. Kasvurahastoissa tuotot sijoitetaan rahaston sisäisesti uudelleen verotehokkaasti, kun taas tuottorahastoissa tuotot maksetaan asiakkaalle, jotka verotetaan maksun yhteydessä pääomatulo-veron mukaisesti. Mikäli kasvurahaston haluaisi vaihtaa saman sarjan tuottorahastoon tai toisinpäin, on se mahdollista tehdä verovapaasti olemalla yhteydessä rahaston tarjoajaan, esimerkiksi pankkiin. Mikäli kuitenkin rahaston haluaisi vaihtaa aivan toisenlaiseen rahastoon niin siinä vaiheessa se katsotaan lunastukseksi, eli myynniksi, jonka jälkeen mahdollisten tuottojen verotus astuu voimaan. (Kontkanen 2015, 144.)

4.8 Vakuutussäästöt ja kertynyt tuotto

Myös sijoitusvakuutustuotteiden tuotto on veronalaista pääomatuloa, eikä sijoitusvakuutustuotteiden vakuutusmaksuja voi vähentää verotuksessa. (Kontkanen 2015, 144-145.) Verotuksellisesti sijoitusvakuutuksissa on etuja muihin säästö- ja sijoitustuotteisiin nähden. Esimerkiksi säästöhenkivakuutukselle perinteisesti kertyvä vuosittainen korko verotetaan vasta vakuutusajan loputtua, jolloin kertyvä korko kumuloituu vuosi vuodelta kasvattaen tuottoa säästölle. (Jokela ym. 2013, 125.)

Sijoitussidonnaisissa vakuutuksissa voi vakuutusaikana tehdä sijoituksiinsa muutoksia ilman veroseuraamuksia. Vasta vakuutuksen päättyessä vakuutus verotetaan kokonaisuudessaan. Vakuutuskauden päättyttyä maksetaan vakuutuskorvaus, joka koostuu sijoitetuista varoista eli säästetystä pääomasta ja sille kertyneestä tuotosta. Omasta säästetystä rahasta ei tarvitse maksaa veroja eli vain

kertyneestä tuotosta peritään veroa pääomatuloveron mukaan. (Kontkanen 2015, 144-145).

Jotta vain tuotto olisi veronalainen, vakuutettuna tulee olla vakuutuksenottaja itse. Mikäli vakuutuksen edunsaajaksi on määritelty jokin toinen kuin vakuutuksenottaja, verotetaan kertynyt pääoma edunsaajan vakuutuksenottajalta saamana lahjana lahjaveroasteikon mukaan, mutta kuitenkin kertynyt tuotto verotetaan edunsaajan pääomatuloveron mukaisesti, eli sitä ei katsota lahjaveronalaiseksi (Korpela 2016, 140.) Vakuutetun menehtyessä lähiomaisille maksettava vakuutussuoritus on vapaa tuloverosta eli se verotetaan perintönä. (Korpela 2016, 141.)

5 YLEISIMPIÄ SIJOITTAMISEN RISKEJÄ JA TUNNUSLUKUJA

Sijoittamisessa riskejä, riskimittareita ja tunnuslukuja on monenlaisia. Lähtökoh-
taisesti voidaan ajatella, että aloitteleva säästäjä ja sijoittaja pääsee huomatta-
vasti helpommalla ulkoistaessaan pohjatyöt esimerkiksi pankissa toimiville sijoit-
tamisen ammattilaisille. Harjaantuneempi säästäjä ja sijoittaja voikin sitten itse
tehdä päätöksiä hyödyntämällä laajempaa osaamistaan ja ymmärrystä sijoittami-
sen riskeistä, riskimittareista ja tunnusluvuista. Tämä ei kuitenkaan poissulje sitä,
etteikö myös kokeneempi säästäjä ja sijoittaja voisi hyödyntää pankissa tai
muissa tahoissa toimivia ammattilaisia.

Tässä kappaleessa esitellään yleisempiä sijoittamisen riskejä ja tunnuslukuja.
Tarkoituksena on herätellä aloittelevan sijoittajan ajatusta siitä, että minkälaisella
pelikentällä oikeasti palloillaan, kun puhutaan sijoittamisen riskeistä. Mikäli sijoit-
tamisen riskeistä ei vielä ole sen suurempaa kokemusta on lähtökohteisesti hyvä
ensiksi opiskella ainakin perusasiat kuntoon, ennen kuin lähtee tekemään itse-
näisiä sijoituspäätöksiä. On kuitenkin hyvin todennäköistä, ettei aloittelevalla si-
joittajalla ole edes aikaa muun arjen ja työn ohella perehtyä sen syvemmin sijoit-
tamiseen ja sen riskeihin ja siksi se onkin monelle parempi vaihtoehto antaa am-
mattilaisten hoitaa asioita puolestaan.

5.1 Riski

Kun puhutaan riskistä, tarkoitetaan sillä rahoitusteoriassa yleensä sijoituskohteen
arvon vaihtelua. Modernissa rahoitusteoriassa riski voidaan täsmentää jakamalla
se kahteen käsitteeseen, epäsystemaattiseen ja systemaattiseen riskiin. Yksittäi-
sen sijoituskohteen arvonheilunnasta puhutaan epäsystemaattisesta riskistä,
joka saadaan modernin rahoitusteorian mukaan poistettua hajauttamalla. Esi-
merkiksi ostetaan useita osakkeita eri toimialoilta ympäri maailmaa. Moderni ra-
hoitusteoria esittääkin, että koska epäsystemaattinen riski on poistettavissa ha-
jauttamalla, tuotto-odotus riippuu vain systemaattisesta riskistä, jolla tarkoitetaan
yleisen markkinakehityksen vaikutusta yksittäiseen sijoituskohteeseen. (Salkun-
rakentaja, 2020.)

Riski ja tuotto-odotus kulkevat käsi kädessä. Mitä suuremmat riskit, sitä suuremmat tuotto-odotukset. Sanana riski on hyvin aggressiivinen ja se mielletäänkin yleensä menettämisen uhkana. Sijoittamisessa riskillä on myös kolikon toinenkin puoli ja riskin voikin nähdä myös positiivisessa valossa korkeampien tuottojen lähteenä. Äärimmäisen korkean riskin omaavan sijoituksen arvo voi raketin lailla kasvaa arvossaan yli kymmenkertaiseksi, mutta samalla myös sijoituksen arvo voi laskea pohjalukemiin kuin lehmän häntä. Sijoittajan onkin syytä olla ottamatta turhia ja yliampuvia riskejä ja mieluummin pitää riskit järkevissä tasoissa. (Hämäläinen 2005, 54.)

Yleisimmät riskimittarit, Alfa, Beta, Sharpen mittari ja volatiliteetti pyrkivät kertomaan sen, mitä sijoituksille voi pahimmassa tapauksessa käydä. Näitä riskimittareita hyödyntämällä sijoittaja voi niin sanotusti varautua jo mielessään pahimpaan mahdolliseen skenaarioon, ettei se tulisi yllätyksenä. (Pörssisäätiö, 2018.)

5.2 Markkinariski

Markkinariski eli systemaattinen riski on koko markkinoihin vaikuttavista tekijöistä johtuva tappiomahdollisuus. Markkinariskien vaikutukset voivat olla erittäin laajoja ja siksi siltä ei voi täysin suojautua edes hajauttamalla. (Salkunrakentaja, 2020.)

5.2.1 Korkoriski

Talousteorian periaatteiden mukaan sellaisessa markkinatilanteessa, missä korkoa lasketaan, osakekurssien pitäisi lähteä nousuun ja sellaisessa markkinatilanteessa, missä korkoja nostetaan, osakekurssien pitäisi lähteä laskuun. Sijoittaja voi suojata itseään pahimmalta korkoriskiltä sijoittamalla useampaan eri omaisuusluokkaan, esimerkiksi osakkeiden ja ETF-rahastojen lisäksi erilaisiin rahoitisiin, mm. korko- tai yhdistelmärahastoihin. Yleisesti ottaen korkojen oltaessa matalalla korkosijoitukset eivät ole kovinkaan houkuttelevia ja sen seurauksena rahaa virtaa enemmän osakemarkkinoille, josta on saatavilla korkeampia tuottoja. Siinä vaiheessa, kun korkotasot ovat korkealla, haluaa sijoittajat taas lähteä

hajauttamaan varallisuuttaan enemmän korkosijoituksiin, jotka ovat myös pääsääntöisesti matalariskisempiä vaihtoehtoja, kuin osakesijoitukset. (Hämäläinen 2005, 57.)

5.2.2 Inflaatoriski

Euroopan keskuspankin tavoiteinflaatio keskipitkällä aikavälillä on 2 prosenttia vuodessa. Tämä siis tarkoittaa sitä, että mikäli sinulla olisi ollut tilillä 1 000 euroa kymmenen vuoden ajan, olisi sen ostovoima heikentynyt keskimäärin 183 euroa, eli todellisuudessa sinulla pitäisi olla tänään 1 224 euroa, että saisit sen saman asian, mitä 10 vuotta sitten sai 1 000 eurolla. Inflaation noustessa todella korkeaksi rahan ostovoima heikkenee huomattavasti lyhyellä aikavälillä ja silloin sijoittajat todennäköisemmin keskittyvät enemmänkin arjesta selviytymiseen, esimerkiksi energian tai ruoan hintojen nousun seurauksena. (Euroopan keskuspankki, 2022.)

Tilastokeskuksen rahoitustilinpidosta näkee hyvin, että Suomalaisilla kotitalouksilla oli vuonna 2021 reilu 100 miljardia euroa inflaation armoilla menettämässään arvoaan. Vuosien varrelta voidaan kuitenkin havaita muutosta Suomalaisessa sijoittamisessa, sillä muut sijoittamisen vaihtoehdot ovat kasvaneet suhteessa tilisäästämiseen nähden. Näyttää siltä, että Suomalaiset ovat entistäkin valveutuneempia inflaation vaikutuksesta. (Rahoitustilinpito, 2022.)

5.2.3 Valuuttariski

Valuuttakurssien muuttuessa vaikutus kohdistuu omaisuuseriin ja tätä kutsutaankin valuuttariskiksi. Rahastomaailmassa on hyvin tyypillistä, että rahaston sisäisesti tehdään ostoja dollareissa, mutta kuitenkin itse sijoittaja ostaa rahastoa euroissa. Tämä siis tarkoittaa sitä, että mikäli dollari vahvistuu suhteessa euroon, yhdellä eurolla saa vähemmän dollareita, ja taas dollarin heikentyessä suhteessa euroon, yhdellä eurolla saa enemmän dollareita. Siksi valuuttariski onkin yleistä kansainvälisessä kaupankäynnissä. Yksinkertaisuudessaan voidaan todeta, että valuuttariski on olemassa aina, kun tehdään sijoitus euroalueen ulkopuolelle, oli sijoituskohde mikä tahansa. (Sijoittaja.fi, 2018.)

5.2.4 Alfa

Alfa on riskikorjattu tunnusluku. Portfolion suorituskykyä mittaava Alfa, toisin sanoen Jensenin Alfa, on riskin suhdeluku, joka on sijoituskohteen tuotto miinus se tuotto, jonka sijoituskohteen olisi pitänyt tuottaa Betalla mitattuna. Alfa ei ole juurikaan käytössä, kun puhutaan yksittäisistä osakkeista, vaan pikemminkin rahastojen ja rahastosalkkujen kannattavuusmittarina. Mikäli Alfa on positiivinen, kertoo se sen, että sijoituskohde on tuottanut samaa riskiä olevaa portfoliota (vertailuindeksiä) paremmin. (Pörssisäätiö, 2018.)

5.2.5 Beta

Beta on osakkeen markkinariskiä ja kokonaistuoton riippuvuutta markkinoiden keskimääräisestä tuotosta mittaava kerroin, joka lasketaan aina osaketta kohden. Mikäli Beta kerroin on yksi, tarkoittaa se sitä, että osakkeen tuotto muuttuu samassa suhteessa muun markkinan keskimääräisen tuoton kanssa. Mikäli kuitenkin Beta kerroin on esimerkiksi kaksi, tarkoittaa se sitä, että silloin osakkeen riski on käytännössä tuplasti suurempi ja osakkeen tuotto vaihtelee kaksinkertaisesti markkinoihin nähden. Mikäli Beta olisi esimerkiksi alle yhden, reagoisi osakkeen markkinoiden keskimääräiseen muutokseen vähemmän. (Pörssisäätiö, 2018.)

5.3 Yritysriski

Yritysriski eli epäsystemaattinen riski on hajautettavissa pois. Riski aiheutuu yksittäisen sijoituskohteen vaikuttavasta suorasta toiminnasta. Esimerkiksi jos yrityksessä tapahtuu asioita, jotka vaikuttavat negatiivisesti yrityksen liiketoimintaan. Hajauttamalla sijoitukset tarpeeksi laajasti esimerkiksi eri toimialoille ympäri maailmaa voidaan poistaa yritys kohtaista riskiä. (Salkunrakentaja, 2020.)

5.3.1 Volatiliteetti

Volatiliteetti mittaa osakkeen tuoton vaihtelua sen oman keskiarvon ympärillä. Volatiliteetilla voidaan tarkastella keskimääräistä hajontaa sijoituksen arvossa kertomalla sijoituskohteen tappion ja voiton mahdollisuuksista. Volatiliteettia voidaan mitata sijoituskohteen tuotoista, joka ilmaistaan prosenteissa vuositasolla.

Esimerkiksi jos tuotto on vuodessa 40 prosenttia, voidaan laskea, että vuotuisen tuoton määrä tulee keskimäärin olemaan kahtena vuonna kolmesta olemaan +/- 40 prosentin välillä pitkän aikavälin normituotostaan. Joka kuudes vuosi tulee keskimäärin pudotusta yli 40 prosenttia ja joka kuudes vuosi nousua yli 40 prosenttia. (Pörssisäätiö, 2018.)

5.3.2 Konkurssiriski

Yrityksen tilanteen heikentyessä niin heikoksi, etteivät pankit ja sijoittajat enää lainaa yritykselle rahaa, eikä yrityksellä ole enää varaa maksaa velkojaan, ajautuu yritys konkurssiin. Konkurssissa sijoittaja joko menettää kaikki sijoittamansa varat, ellei sijoittaja saa myytyä omistuksiaan, todennäköisesti pilkkahintaan. Pörssiyhtiöiden konkurseja ei tapahdu päivittäin, mutta niitä tulee vastaan aina silloin tällöin. Konkurssirikiltä voi suojautua hajauttamalla, etteivät kaikki munat ole niin sanotusti samassa korissa. Tämän lisäksi sijoittajan olisi hyvä tietää tarkemmin yrityksen menneestä ja nykyisestä tilanteesta sekä tulevaisuuden suunnitelmista välttyäkseen konkurssirikiltä. (Hämäläinen 2005, 56-57.)

5.3.3 Sharpen mittari

Sharpen mittari eli riskikorjattu tuotto mittaa tuoton yli riskittömän koron jaettuna volatiliteetilla. Sharpen mittarin luvun kasvaessa riskisuhteutettu tuotto kasvaa. Sharpen mittari onkin hyvä mittari tarkastella laajasti hajautettua osakesalkkua, sillä osakesalkun kokonaistuotto on suhteutettu keskihajonnalla mitattuun riskiin. Sharpen mittarista voidaankin päätellä, että mitä pienempi luku, sitä heikommin sijoitus on tuottanut suhteessa otettuun riskitasoon. (Pörssisäätiö, 2018.)

5.4 Yleisimpiä tunnuslukuja

Tunnuslukujen perusteella voidaan helpottaa sijoituspäätösten tekemistä. Sijoittajan kannattaakin perehtyä ainakin muutamaa keskeisimpään osakekohtaiseen tunnuslukuun, jotka vaikuttavat osakkeiden hinnoitteluun. Yhtiönkehitysuunnan voikin nähdä tarkastelemalla tunnuslukuja useammalta vuodelta. Osakesijoittajan kannalta tärkeitä ja paljon käytettyjä arvostusmittareita ovat EPS

eli osakekohtainen tulos, P/E, osinkotuotto ja hinta/tasearvo eli P/B. (Pörssisäätiö, 2018.)

Tunnuslukujen avulla voidaan vertailla yhtiöitä keskenään. Koska ne on laskettu menneestä ajasta, niin ne eivät välttämättä kerro tulevasta.

5.4.1 EPS

Yhtiön osakekohtainen tulos eli EPS (Earnings per share) saadaan jakamalla tilikauden tulos osakkeiden keskimääräisellä lukumäärällä tilikauden aikana. Esimerkiksi jos yhtiön tulos on ollut 500 000 euroa ja osakkeita on 100 000 kappaletta, on EPS silloin $500\,000 / 100\,000 = 5$ euroa. Osakekohtaista tulosta tarkasteltaessa on parempi tarkastaa, kuinka se on kehittynyt pidemmällä aikavälillä. Näissäkin tilanteissa on kuitenkin hyvä olla tietoinen siitä, miten yhtiön myynti on tällä hetkellä muodostunut ja että minkälaiset tulevaisuuden näkymät yhtiön osakekohtaisen tuloksen kehityksessä on jatkoa ajatellen. (Pörssisäätiö, 2018.)

5.4.2 P/B

Tasearvo eli P/B (Price / Book) on osakkeen kurssi jaettuna kirjanpidollisella osakepääomalla per osake. Toisin sanoen osakekurssi jaetaan yhtiön osakekohtaisella omalla pääomalla. Esimerkiksi jos yhtiöllä on taseessa omaa pääomaa 50 miljoonaa euroa, ja osakkeiden lukumäärä on 10 miljoonaa kappaletta. Näin oma pääoma per osake on $50 / 10 = 5$ euroa per osake ja jos osakkeen hinta olisi 10 euroa, P/B luku olisi $10 / 5 = 2$. Sijoittaja maksaisi siis osakkeesta kaksi kertaa yhtiön oman pääoman verran. Alhaiset P/B-luvut kertovat monesti yhtiön alihinnittelusta, ja siksi sijoittajat hyödyntävätkin P/B-lukua etsiessään houkuttelevasti hinnoiteltuja osakkeita. (Pörssisäätiö, 2018.)

5.4.3 P/E

Voittokerroin eli P/E (Price / Earnings per share) on osakkeen hinta jaettuna yhtiön ennustetulla tai viimeksi julkistetulla osakekohtaisella tuloksella. Esimerkiksi jos yhtiön osakekohtainen tulos on 2 euroa ja osake maksaa 22 euroa on P/E-luku 11, joka kertoo sen, kuinka monessa vuodessa osakkeella menisi maksaa

itsensä takaisin kertoimen pysyessä vakiona. Matalan P/E-luvun omaavaa kasvuyhtiötä ostamalla saa yleensä parhaimpia tuottoja. (Pörssisäätiö, 2018.)

5.4.4 Osinkotuotto

Osinkotuottoprosentti osoittaa yhtiön prosentuaalisen osinkotuoton, kun osakkeesta maksetaan pörssipäivän hinta. Osinkotuottoprosentti kuvaa siis osingon suhdetta yhtiön osakkeen pörssikurssiin. Osinkotuottoprosentti voidaan laskea jakamalla osakekohtainen osinko yhtiön osakekurssilla. Esimerkiksi jos yhtiön jakama osinko on 0,5 euroa ja yhtiön osakkeen kurssi 20 euroa, on osinkotuottoprosentti silloin $0,5 / 20 = 0,025$ eli 2,5 prosenttia. Osinkotuottoprosentin avulla voidaan nopeasti laskea, kuinka paljon tulevia osinkoja on odotettavissa. (Pörssisäätiö, 2018.)

6 SIOITUSSUUNNITELMA

Se, minkälaista sijoitusta on tekemässä, on hyvä miettiä etukäteen. Onko tekemässä kertsijoitusta, kuukausisijoitusta vai sekä että? Entä minkälaiseen sijoituskohteeseen? Sijoittajan on hyvä miettiä omaa riskinsietokykyään ja tehdä sen pohjalta sijoituspäätöksiä. Kertsijoittamalla tehdään rahoitusteorian mukaan parhaimpia tuottoja, sillä pitkässä juoksussa maailman markkinat ovat kehittyneet positiivisesti kaikista aikaisemmista laskuista huolimatta. Kaikki eivät kuitenkaan pysty tai ole valmiita odottamaan useita vuosia, jopa yli 10 vuotta, että kertsijoitus alkaa tuottamaan hedelmää, mikäli juuri sijoitushetkellä olisikin sijoittanut parhimpaan mahdolliseen hetkeen juuri ennen historiallisen pitkää laskukautta. Kuukausisijoittamisella voidaan kuitenkin madaltaa riskiä ajallisella hajautuksella, jolloin muutokset markkinoilla eivät vaikuta niin suuresti sijoitettuun summaan. (Puttonen & Repo 2011, 21.)

San Franciscon alueellisen keskuspankin tutkimuksessa on laskettu eri omaisuusluokkien pitkän aikavälin historialliset tuotot. Tutkimus antaa sijoittajalle perspektiiviä, että minkälaista tuottoa eri omaisuusluokissa on historiallisesti ollut. Tutkimuksen pohjalta voidaan jälleen todeta, että riski ja tuotto kulkevat käsi kädessä. (Sijoittaja.fi, 2019.)

Omaisuusluokkien tuotot 1870 – 2015:

Omaisuusluokkien tuotot maittain 1870-2015	Lyhyt korko	Pitkä korko	Kiinteistöt	Osakkeet
Suomi	0.64 %	3.22 %	9.58 %	9.98 %
Ruotsi	1.77 %	3.25 %	8.30 %	7.98 %
USA	2.17 %	2.79 %	6.03 %	8.39 %
Kaikkien maiden keskiarvo	1.13 %	2.61 %	7.25 %	6.60 %

KUVIO 2. Omaisuusluokkien tuotot maittain 1870 – 2015. (Sijoittaja.fi 2019.)

Omaisuusluokkien välillä vuodesta 1870 vuoteen 2015 Suomalaiset osakkeet ovat tuottaneet kaikista parhaiten, mutta hajautuksen kannalta sijoittamalla pelkästään Suomalaisiin osakkeisiin on riskialtista. Suomen osakemarkkinoiden koko on vain 0,3 prosenttia koko maailman osakemarkkinoista.

Pankissa työskentelevä sijoitusneuvoja suosittelee pääsääntöisesti pankin tarjoamia rahastoja. Sijoitusneuvojat ottavat myös huomioon asiakkaan kokonaisvaurallisuuden tilanteen ja antavat suosituksia kokonaisvaltaisesti. Tässä kappalessa kuitenkin keskitytään riskiprofiiliin, tuotto-odotukseen ja Nordean tarjoamiin rahastoihin.

Kaikki säästämisen ja sijoittamisen suunnitelmat ovat yksilöllisiä, mutta yleisellä tasolla sijoitusneuvonta etenee seuraavanlaisesti. Aluksi käydään läpi sijoittajan elämän- ja talouden tilanne, jonka jälkeen lähdetään kartoittamaan riskiprofiilia. Riskiprofiloinnin alussa käydään läpi sijoitusaikaa ja mitä tapahtuu sijoitusajan päätyttyä. Mikäli sijoittaja tarvitsee rahat tiettyä käyttötarkoitusta varten esimerkiksi 3 – 6 vuoden sisään, suurempaa riskiä kannattaa välttää. Mikäli sijoittaja pystyy lykkäämään varojen käyttöönottoa markkinoiden ollessa laskussa, riskiä voi taas ottaa vähän enemmän. Tämän jälkeen käydään läpi tarkemmin syventäviä kysymyksiä riskinsietokykyyn ja siihen, mitä sijoittaja sijoitukselta odottaa. Riskiprofiloinnin läpikäytyä saadaan selville sijoittajan riskiprofiili. Nordeassa on käytössä 5 eri riskiprofiilia. Ne ovat varovainen, maltillinen, tasapainoinen, tuottohakuinen ja erittäin tuottohakuinen.

	1-3 vuotta	3 vuotta	6 vuotta	10 vuotta	15 vuotta	20 vuotta
Pitkä aikaväli						
Erittäin tuottohakuinen	Ei suositusta	15% (-27% - 70%)	33% (-31% - 125%)	60% (-33% - 210%)	103% (-33% - 341%)	157% (-30% - 512%)
Tuottohakuinen	Ei suositusta	14% (-23% - 60%)	30% (-26% - 107%)	54% (-27% - 178%)	92% (-25% - 285%)	138% (-22% - 421%)
Tasapainoinen	Ei suositusta	12% (-16% - 45%)	24% (-18% - 79%)	44% (-17% - 127%)	73% (-13% - 198%)	107% (-7% - 284%)
Maltillinen	Ei suositusta	10% (-12% - 34%)	20% (-12% - 58%)	36% (-9% - 93%)	58% (-4% - 141%)	84% (3% - 198%)
Varovainen	Ei suositusta	8% (-8% - 25%)	16% (-7% - 43%)	28% (-4% - 67%)	45% (1% - 100%)	65% (8% - 137%)
Lyhyt aikaväli						
Tilisäästäminen	0 %	?	?	?	?	?
JoustoTalletus-tili	1,40 %	?	?	?	?	?

LIITE 1. Riskiprofiilit ja tuotto-odotus. (Nordea Bank Oyj, 2022h.)

Nordea tarjoaa sijoitusneuvontaa vain yli 3 vuoden sijoitusajalla. Mikäli sijoitusaika on alle 3 vuotta, eli lyhyt aikaväli, suosittelemme, että rahat pidetään tilillä.

Korkomarkkinatilanteesta riippuen tileistäkin on saatavilla korkoa. Esimerkiksi tällä hetkellä Nordealla on tarjolla JoustoTalletus-tili, jonka korko on kirjoitushetkellä 1,4 prosenttia. JoustoTalletus-tilin jakson pituus on 12 kuukautta ja korko määräytyy alimman saldon mukaan. Kuvion pitkän aikavälin vihreät prosentit edustavat kunkin riskiprofiilin odotettua tuottoa per vuosi. Suluissa olevat lukemat kertovat sen, että 90 prosentin todennäköisyydellä tuotto on jotain siltä väliltä. Riskiprofiileista voi hyvin huomata, kuinka riski ja tuotto kulkevat käsi kädessä. Sijoitusajan kasvaessa myös tuotto-odotukset kasvavat ja samalla tappion todennäköisyys pienenee ja maksimituoton määrä kasvaa. Nämä ovat kuitenkin laskelemallisia tuotto-odotuksia, eivätkä ne kerro todellista toteumaa.

Omaisuuslajierä	Osakkeet	Joukkolainat	Rahamarkkina	Vastaavat tuotteet	Kumulatiivinen tuotto 10v	Vuotuinen tuotto 10v
Pitkän aikavälin riskiprofiili				Nordean tarjoamat rahastot	Kulujen jälkeen	Kulujen jälkeen
Erittäin tuottohakuinen	90 %	10 %	0 %	Maailma + Säästö 75	157,17 %	9,81 %
Tuottohakuinen	75 %	25 %	0 %	Säästö 75	113,88 %	7,90 %
Tasapainoinen	50 %	45 %	5 %	Säästö 50	71,70 %	5,55 %
Maltillinen	30 %	60 %	10 %	Säästö 30	41,36 %	3,52 %
Varovainen	15 %	65 %	20 %	Säästö 15	23,22 %	2,11 %

LIITE 2. Riskiprofiilit ja tuottohistoria. (Nordea Bank Oyj, 2022i.)

Kokosin jokaisen riskiprofiilin ja tiedon siitä, mitä omaisuuslajieriä ne pitää sisälleen. Sitten vertasin kaikista lähimpänä olevan riskiprofiilia vastaavan rahaston ja sen viimeisen 10 vuoden kumulatiivisen sekä vuotuisen tuoton. Erittäin tuottohakuisessa profiilissa käytin kahta rahastoa, Maailma sekä Säästö 75. Laskin rahastot 60/40 suhteessa, että näiden kahden rahaston välinen osakepaino olisi 90% ja joukkolainat 10%. Historialliset tuotot eivät ole tae tulevasta, mutta näin jälkikäteen voidaan havainnoida, että viimeiset 10 vuotta olivat todella otolliset osakemarkkinoilla. Säästämällä 138,86 euroa kuukaudessa alaikäiselle lapselle varallisuutta oli 10 vuoden aikana kerrytetty kaikkien kulujen jälkeen erittäin tuottohakuisella profiililla 19 944 euroa. Tästä säästetyn pääoman osuus oli 12 000 euroa ja voiton osuus 7 944 euroa. (Nordea Bank Oyj, 2022g.)

6.1 Kertasijoittaminen

Suuremmissa kertasijoituksissa on ajallinen riski. Ongelma on siinä, että jos kertasijoitushetkellä ostettavan kohteen hinnoittelu on kaukana sen pitkäaikaisesta, vuosittaisesta keskiarvohinnasta, voi mennä hyvinkin kauan, että kurssi palaa takaisin normaaliin ja alkaa tekemään tuottoa. Voi myös käydä niinkin, että hinta ei enää koskaan nouse suunnitellun sijoitusajan aikana samoihin lukemiin, missä kertasijoituksen on alun perin tehnyt. Toisaalta jos sijoitusaikana on esimerkiksi 18 vuotta, ehtii markkinoilla tapahtua kaikenlaista noinkin pitkän sijoitusajan aikana. Mikäli kuitenkin ajallista riskiä haluaa madaltaa, kannattaa kertasijoitukset tehdä esimerkiksi osissa tai vaihtoehtoisesti sijoittaa kuukausittain – tai sekä että. (Puttonen & Repo 2011, 134.)

Kertasijoittamisessa sijoituskohteella on suuri merkitys. Esimerkiksi jos huoltaja haluaa sijoittaa lapselleen pelkästään suoriin osakkeisiin, jää ETA-alueen ja First North -listojen ulkopuolisen suorat osakkeet hyödyntämättä. (Digi- ja väestötietovirasto, 2022b.) Lisäksi ilman laajaa hajautusta sijoittamalla suoriin osakkeisiin on myös huomioitava yritysrisi. Yritysrisiä voidaan vähentää laajalla hajautuksella, mutta jos koko maailmanmarkkinat eivät ole käytettävissä on se vaikeampaa. (Salkunrakentaja, 2020.)

Tekemällä kertasijoituksen esimerkiksi korkorahastoon on olemassa suuri korkoriski. (Hämäläinen 2005, 57.) Mikäli sijoitus tehtäisiin silloin, kun korot ovat olleet matalalla tasolla, ovat tuotto-odotuksetkin hyvin maltilliset. Mutta heti, kun korkoja lähdetään nostamaan, vaikuttaa se negatiivisesti sen hetken korkosijoituksiin, sillä markkinoilla on tarjolla houkuttelevampia, parempi korkoisia korkosijoituksia. Tämä kyllä myös tarkoittaa sitä, että omatkin korkosijoitukset tekevät tulevaisuudessa parempaa tuottoa, mutta siihen voi mennä useampia vuosiakin. (Nordea Funds, 2022.)

6.2 Kuukausisijoittaminen

Sijoittamalla kuukausittain sijoittaja voi poistaa ajallisen riskin käytännössä kokonaan. Esimerkiksi jos huoltaja oli ajatellut sijoittavansa alaikäiselle lapselleen 4

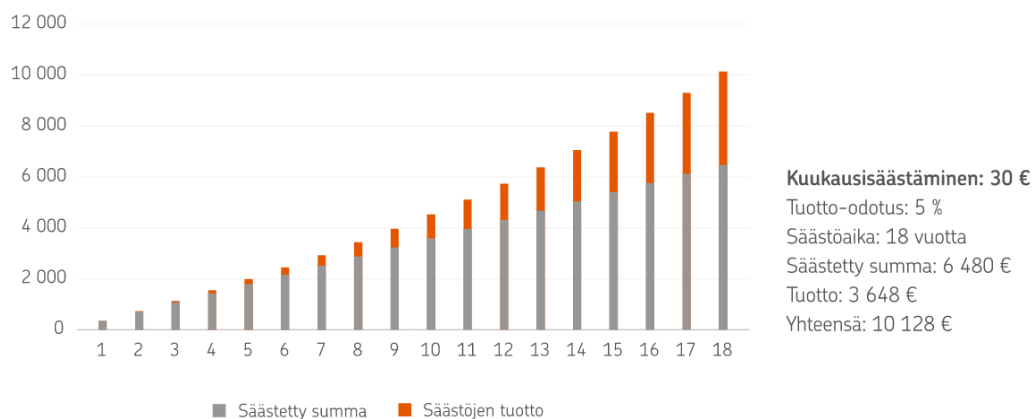
999 euroa seuraavan 3 vuoden aikana, voidaan se hajauttaa 138 euron kuukausittaisiin eriin. Näin huoltaja saa varmemmin ostettua haluamansa kohteen pitkäaikaista, keskiarvollista hintaa välttämällä suurimman mahdollisen arvovaihtelun. Niinä hetkinä, kun ostettavan kohteen arvo on suurimmillaan, saadaan samalla euromäärällä tavaraa vähemmän, mutta vaihtoehtoisesti myös niinä hetkinä, kun arvo on alimmillaan, saadaan tavaraa enemmän, ja näin pitkäaikainen keskiarvohinta muodostuu matalammilla riskeillä ajallisesti hajautettuna. Tämä voi myös kuitenkin tarkoittaa sitä, että oikein ajoitettu kertsijoitus voi tehdä parempia tuottoja kaikista riskeistä huolimatta. (Puttonen & Repo 2011, 134.)

6.3 Sijoitusaika

Yleisesti voidaan todeta, että mitä pidempi sijoitusaika, sitä enemmän riskiä voi, ja kannattaa ottaa. Sijoittamisen riskillä puhutaan arvovaihteluvälistä, joka on pitkässä juoksussa voimakkaampaa osakemarkkinoilla. Tämä myös tarkoittaa sitä, että pitkässä juoksussa osakemarkkinat ovat tehneet parhaimpia tuottoja. Alaikäiselle sijoittamalla huoltajien olisi hyvä ajatella sijoittaminen siten, että mitä aikaisemmin sijoittamisen aloittaa, sitä pienemmällä summalla pystyy kerryttämään suurempia tuottoja. (OP Ryhmä, 2022b.)

Esimerkiksi jos mietitään tilannetta, missä huoltajat sijoittavat alaikäiselle lapselleen joka kuukausi 30 euroa seuraavan 18 vuoden ajan, 5 prosentin tuotto-odotuksella 18 vuodessa on säästetty yhteensä 6 480 euroa ja tuottoa on kertynyt 3 648 euroa, joka tarkoittaa sitä, että varallisuutta olisi kertynyt yhteensä 10 128 euroa. (OP Ryhmä, 2022b.)

Näin säästät 10 000 euroa lapsellesi

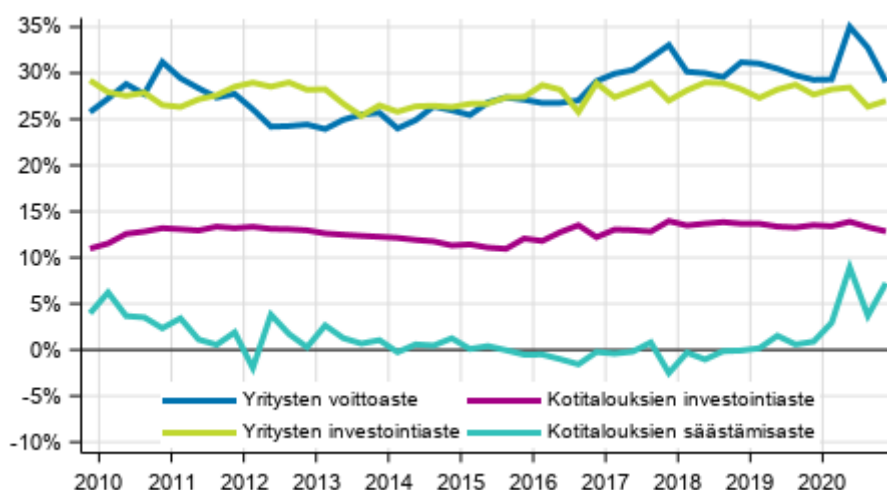
KUVIO 3. Näin säästät 10 000 euroa lapsellesi. (OP Ryhmä 2022b.)

Tällaisessa pitkäaikaisessa, kuukausittaisessa 30 euron säästämisessä voidaan riskit hajauttaa hyvinkin maltillisille tasoille. Pienistä puroista kasvaa suurempi joki varsinkin, kun säästämisen on aloittanut tarpeeksi aikaisin. Tämä myös helpottaa lapsen tulevaisuuden hankintojen esimerkiksi mopon, ajokortin, ensiasunnon rahoittamisen tai huonekalujen ostamisen kustannuksissa. Harvalla kuitenkaan on lojumassa tilillään ihan muuten vain ylimääräistä 10 000 euroa.

7 KANSANTALOUDELLINEN VAIKUTUS

7.1 Suomalainen säästäminen

Suomalaiset ovat tunnetusti huonoja säästämään, joka onkin nähtävissä keskimääräisesti heikosta säästämisasteesta. Kuitenkin vuodesta 2020 eteenpäin säästämisasteessa on nähty selkeää kehitystä. Yleisesti hyvänä säästöasteena on pidetty 10 prosenttia, joka on lähempänä kuin viimeisen reilu 10 vuoden aikana, mutta sen ylläpitämiseksi Suomalaisten kotitalouksen rahankäytössä on tultava suuria, pysyviä muutoksia. (Suomen virallinen tilasto, 2022.)

KUVIO 4. Kotitalouksien ja yritysten keskeiset indikaattorit kausitasoitettuna. (Suomen virallinen tilasto, 2022.)

Hyvän säästöasteen ylläpitäminen on suomalaisten kotitalouksien vaurastumisen kannalta kannattavaa. Vaikka säästetty raha olisikin lyhyellä aikavälillä pois kulutuksesta niin pitkässä aikavälissä suomalaisilla kotitalouksilla olisi varaa suurempiin hankintoihin. Suomalaisten ostokäyttäytyminen olisi siis harkitsevaisempaa ja samalla kotitalouksienkaan ei tarvitsisi huolehtia niin paljon taloudellisista asioista.

Nordean teettämässä 10 - 17-vuotiaitten lasten vanhempien tutkimuksessa havaittiin vastanneiden kesken, että jopa 55,75 prosenttia huoltajista sijoittaa tai säästää lapsilleen jossakin muodossa, eikä poikien tai tyttöjen välille muodostu

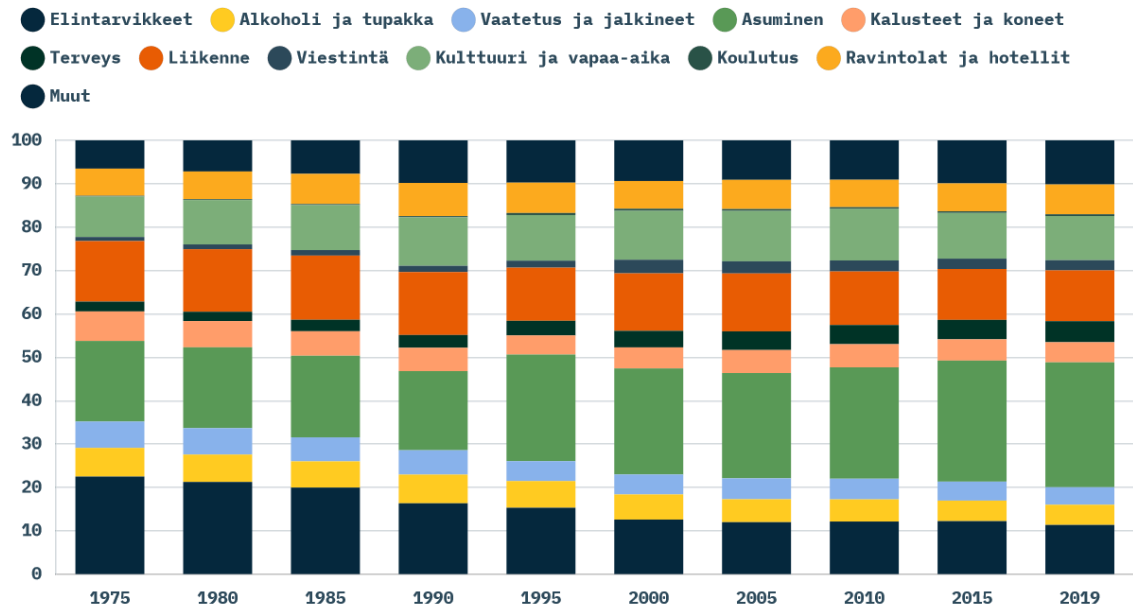
eroja. Kansantaloudellisesta näkökulmasta on selvää, että huoltajat, jotka ovat itse sijoittaneet, opettavat todennäköisemmin jälkikasvuaankin sijoittamaan. Tämä luokin suurempia eroja eritasoisten kotitalouksien välille, sillä jopa 91 prosenttia huoltajista kokee olevansa päävastuussa rahaan ja kuluttamiseen liittyvästä kasvatuksesta. Huoltajat toivovatkin, että koulussa puhuttaisiin enemmän rahaan ja talouteen liittyvistä asioista. Näin myös esimerkiksi taloudellisesti heikommassa asemassa tai sijoittamisesta vähemmän perillä olevien vanhempien lapsilla olisi paremmat edellytykset säästämiseen ja sijoittamiseen. (Nordea Bank Oyj, 2022e.)

Mikäli nuoria opetettaisiin kouluissa enemmän säästämisestä ja sijoittamisesta olisi asioista vähemmän perillä olevien vanhempienkin lapsilla paremmat edellytykset oppia hoitamaan omia raha-asioitaan. Tällä hetkellä kuilu lasten välillä, jotka ovat asioista paremmin perillä (kiitos heidän vanhempien) ja niiden välillä, joiden vanhemmat eivät ole asioista perillä jatkaa vain kasvamistaan. Lisäämällä opetussuunnitelmaan enemmän oppitunteja liittyen säästämiseen ja sijoittamiseen myös heikommassa asemassa olevilla olisi paremmat edellytykset menestyä taloudellisesti.

Voikin olla, että tämä on yksi osasy sille, miksi suomalaisten nuorten maksuhäiriöt ovat olleet viime aikoina kasvussa. Maksuhäiriömerkintöjä on alle 20-vuotiailla yhteensä alle 3 000, mutta määrä lisääntyi huhti-kesäkuun aikana 1 200 merkinnällä. Nuorten ensimmäisistä maksuhäiriöistä kolmannes on Asiakastiedon mukaan käräjäoikeuden antamia velkomustuomioita, joiden syynä usein ovat vakuudettomat kulutusluotot tai maksamattomat verkkokaupan ostokset. Nuorilla korostuvat myös maksamattomista vuokrista aiheutuneet maksuhäiriöt. (Yle, 2022.)

7.2 Suomalaisen rahankäyttäminen

Vuonna 2019 suomalaisten kotitalouksien kulutuksesta kolme suurinta menoerää olivat asuminen (28,79%), elintarvikkeet (11,36%) ja liikenne (11,71%). Viime vuosina esimerkiksi matkailun ja terveystalouksien kulutus on ollut nousussa, kun taas esimerkiksi kodin elektroniikan ja kulkuvälineiden hankinnat ovat vähentyneet.

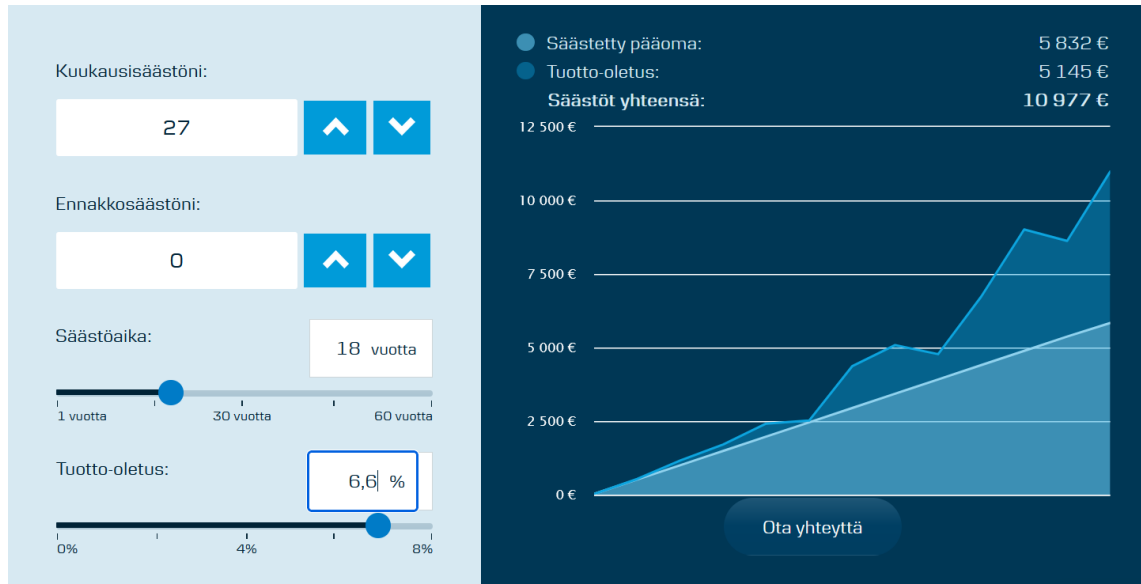

KUVIO 5. Kotitalouksien kulutusmenot. (Elinkeinoelämän keskusliitto, 2020.)

Vuonna 2019 suomalaiset hävisivät Veikkauksen peleihin noin 1,7 miljardia euroa eli pelkästään Veikkauksen peleihin suomalaiset pelaavat vuodessa keskimäärin 320 euroa per suomalainen. Muista, monopolin ulkopuolisista peliyhtiöistä ei ole saatavilla tarkempaa tietoa, mutta tästä voidaan kuitenkin päätellä, että uhkapeleihin hävitään vuositasolla enemmänkin rahaa. Suomessa toteutetun väestökyselyn perusteella vastanneiden kesken 17% vastaajista pelaa rahapelejä vähintään kerran viikossa. Kyselytutkimuksen perusteella useita kertoja viikossa tai jopa päivittäin pelaavia luonnehtivat seuraavat elämäntilanteet: pienituloiset ja työelämän ulkopuolella olevat, esimerkiksi lomautetut, pitkäaikaissairaat tai työttömät sekä vanhemmat ihmiset. (Peluuri.fi, 2022.)

Tästä voidaan päätellä, että keski- ja suurituloiset sijoittavat keskimäärin enemmän, kun taas pienituloiset pelaavat enemmän uhkapelejä. Molemmilla, sekä keski- ja suurituloisilla, että pienituloisilla on todennäköisesti sama päämäärä, eli vaurastuminen, mutta riskitasot ovat kuitenkin aivan eri luokkaa. Siinä, missä keski- ja suurituloisen vaurastuu huomattavasti suuremmalla todennäköisyydellä pitkässä juoksussa, menettää pienituloisen vähäisetkin varansa lyhyellä aikavälillä. Kun puhutaan riskitasoista, voidaan uhkapelaaminen luokitella käytännössä maksimitason riskin kohteeksi. Tässä tapauksessa voidaankin verrata, että jos

Veikkauksen peleihin vuosittain pelatut 320 euroa sijoitettaisiin osakkeisiin kuukausittain ($320 / 12 = 26,66 >$ pyöristetty 27 euroon), jotka ovat tuottaneet keskimäärin vuosien 1870 - 2015 välillä 6,6 prosenttia, saadaan seuraavanlainen lopputulema:

KUVA 3. Säästölaskuri eli korkoa korolle -laskuri. (Danske Bank A/S, 2022b.)

Lukema on aika lähellä aikaisemman Osuuspankin, ”näin säästät 10 000 euroa lapsellesi” -esimerkin lopputulemaa. Eli näinkin pienellä muutoksella saataisiin turvattua oman lapsen tulevaisuuden hankintojen kustantaminen. Tietenkään Veikkauksen peleihin pelatuista euroista ei voida vetää johtopäätöstä, että jokainen suomalainen pelaa vuodessa 320 euroa uhkapeleihin. Tarkoituksena oli kuitenkin havainnollistaa, mitä näinkin pienellä kuukausittaisella summa voidaan saada aikaan pitkässä juoksussa. Mikäli on varaa käyttää vajaa 30 euroa kuukaudessa käytännössä mihin tahansa ”ylimääräiseen” niin miksei vastaavaa summaa voisi myös sijoittaa kuukausittain oman lapsensa tulevaisuutta varten.

8 POHDINTA

Opinnäytetyöstä voidaan havainnoida, että Digi- ja väestötietoviraston rooli lapselle säästämässä ja sijoittamisessa on merkittävässä asemassa. DVV on asettanut selkeät raamit, minkä puitteissa huoltajien tulisi toimia. Olen kuitenkin havainnut omakohtaisesta työkokemuksesta, että kovinkaan moni ei ole näistä asioista perillä. Esimerkiksi harva huoltaja edes tietää, että DDV:ltä tulisi pyytää lupaa ETA-alueen ulkopuolisia osakkeita ostaessa.

Säästämässä ja sijoittamisessa on myös hyvin laaja valikoima. Opinnäytetyöstä voidaan päätellä, että kokemattoman sijoittajan kannattaa hakeutua ammattilaisen tarjoamaan säästämisen ja sijoittamisen neuvontaan. Näin voidaan varmistaa, että suositeltu lapselle säästämisen ja sijoittamisen vaihtoehto on juuri se sopivin ratkaisu. Säästämisen ja sijoittamisen verotus on hyvinkin moniulotteinen ja siksi huoltajien onkin syytä kääntyä suoraan Verohallinnon puoleen tarkempien ohjeistuksien toivossa, mikäli tarve vaatii. Usein pankkien ja rahalaitosten kautta on saatavilla perustietoa verotukseen liittyen, mutta loppukädessä Verohallinto on se taho, mikä asioita hoitaa.

Suomalaisten kotitalouksien säästämistä ja sijoittamisesta ei voida tehdä yksinkertaisia johtopäätöksiä. Jokaisella perheellä on erilainen taloudellinen tilanne. Kuitenkin viimeisten 20-vuoden aikana kotitalouksien varallisuus on kasvanut. Kaikilla perheillä ei silti ole aina mahdollisuuksia edes 10 euron kuukausittaiseen säästämiseen. Kuitenkin suurella osalla suomalaisista on sellainen tilanne, että kuukausittaisista tuloista jää säästöön. Jos tästä ylijäämästä sijoittaisi joka kuukausi edes pienen summan, voikin yllättäen huomata, että ajan myötä sen arvo kasvaa. Samalla se voi jopa ohjata omaa ostokäyttäytymistä säästeliäämmäksi ja pikkuhiljaa pahan päivän varan pesämuna alkaa kertymään enemmän.

Toivottavasti opinnäytetyöstäni on hyötyä huoltajille, jotka eivät ole vielä ajatelleet lapselle säästämisen ja sijoittamisen aloittamista ja niille, jotka ovat juuri aloittamassa. Toivon, että työni kautta autoin suomalaisia perheitä oivaltamaan säästämisen ja sijoittamisen hyödyt.

9 LÄHTEET

Danske Bank A/S. 2022a. Arvo-osuustili. Viitattu 18.10. <https://danskebank.fi/sinulle/tuotteet/saastaminen-ja-sijoittaminen/kaupankaynti-online/arvo-osuustili>

Danske Bank A/S. 2022b. Säästölaskuri eri korkoa korolle -laskuri. Viitattu 21.10. <https://danskebank.fi/sinulle/tyokalut/saastolaskuri>

Digi- ja väestötietovirasto. 2022a. Alaikäisen edunvalvonta. Viitattu 17.10. <https://dvv.fi/alaikaisen-edunvalvonta>

Digi- ja väestötietovirasto. 2022b. Milloin edunvalvoja tarvitsee luvan. Viitattu 17.10. <https://dvv.fi/milloin-edunvalvoja-tarvitsee-luvan->

Elinkeinoelämän keskusliitto. 2020. Kotitalouksien kulutusmenot. Viitattu 8.11.2022. <https://ek.fi/tutkittua-tietoa/tietoa-suomen-taloudesta/kulutus/>

Erkkilä, J. 2018. Ekonomisti: Tilisäästäminen on varma tie tappioihin inflaation jälkeen. Salkunrakentaja. Viitattu 18.10.2022. <https://www.salkunrakentaja.fi/2018/09/tilisaastaminen-tappio-inflaatio/>

Erkkilä, J. 2020. Rahoitusteoriaa. Mistä sijoitusriskissä on pohjimmiltaan kyse? Salkunrakentaja. Viitattu 29.10.2022. <https://www.salkunrakentaja.fi/2020/01/sijoitusriski/>

Euroopan keskuspankki. 2022. Mikä on inflaatio? Viitattu 19.10. https://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/explainers/tell-me-more/html/what_is_inflation.fi.html

Hämäläinen, K. 2005. Sijoittajan käsikirja. Helsinki: Talentum.

Inderes Oyj. 2021. Mitä eroa on First North listalla ja päälistalla? Viitattu 19.10. <https://www.inderes.fi/fi/mita-eroa-first-north-listalla-ja-paalistalla>

Jokela, T., Lammi, V., Lohi, I. & Silvola, T. 2013. Vapaaehtoinen henkilövakuutus. Finanssi- ja vakuutuskustannus Finva.

Kontkanen, E. 2015. Pankkitoiminnan käsikirja. Finanssi- ja vakuutuskustannus Finva. Helsinki.

Koivistoinen, V. 2022. Maksuhäiriömerkinnän saaneiden nuorten määrä on lisääntynyt. Viitattu 8.11.2022. <https://yle.fi/uutiset/3-12043017/64-3-89807>

Korpela, V. 2016. Sijoittajan verokirja. Verotieto Oy. Helsinki

Niemi, T. 2021. Mikä on kestävä sijoitus? EU:n kestävän rahoituksen lainsäädäntökokonaisuus auttaa sijoittajia vastuullisen sijoittamisen vertailussa. Viitattu 21.10. <https://www.mandatumlife.fi/life-magazine/2021/mika-on-kestava-sijoituseun-kestavan-rahoituksen-lainsaadantokokonaisuus-auttaa-sijoittajia-vastuullisen-sijoittamisen-vertailussa/>

Nordea Bank Oyj. 2022a. Avaa alaikäiselle lapsellesi tili ja palvelut verkossa. Viitattu 17.10. <https://www.nordea.fi/henkiloasiakkaat/tule-asiakkaaksi/avaa-alaikaiselle-lapsellesi-tili-ja-palvelut-verkossa.html>

Nordea Bank Oyj. 2022b. Osakesäästötili. Viitattu 18.10. <https://www.nordea.fi/henkiloasiakkaat/palvelumme/saastaminen-sijoittaminen/sijoittaminen/osakesaastotili.html#tab=Hinnasto>

Nordea Bank Oyj. 2022c. Rahastot. Viitattu 18.10. <https://www.nordea.fi/henkiloasiakkaat/palvelumme/saastaminen-sijoittaminen/rahastot/>

Nordea Bank Oyj. 2022d. ETF-sijoittaminen ja ETF-rahastot. Viitattu 19.10. <https://www.nordea.fi/henkiloasiakkaat/palvelumme/saastaminen-sijoittaminen/etf-rahastot.html>

Nordea Bank Oyj. 2022e. Nordean tutkimus: Koululta toivotaan tukea, jotta heikko varallisuus ei periytyisi vanhemmilta lapsille. Viitattu 21.10. <https://www.nordea.com/fi/media/2022-05-05/nordean-tutkimus-koululta-toivotaan-tukea-jotta-heikko-varallisuus-ei-periytyisi-vanhemmilta-lapsille>

Nordea Bank Oyj. 2022f. Miksi säästöhenkivakuutus? Viitattu 21.10. <https://www.nordea.fi/henkiloasiakkaat/palvelumme/saastaminen-sijoittaminen/vakuutussaastaminen/visio-saastohenkivakuutus.html>

Nordea Bank Oyj. 2022g. Rahastot nyt. Viitattu 15.11. <https://www.nordea.fi/henkiloasiakkaat/palvelumme/saastaminen-sijoittaminen/rahastot/rahastot-nyt.html>

Nordea Funds. 2022. Näin korkojen nousu vaikuttaa korkosijoituksiisi. Viitattu 30.10. <https://www.nordeafunds.com/fi/artikkelit/nain-korkojen-nousu-vaikuttaa-korkosijoituksiisi>

OP Ryhmä. 2022a. Osakesäästötili vai arvo-osuustili? Viitattu 18.10. <https://www.op.fi/henkiloasiakkaat/saastot-ja-sijoitukset/osakesijoitukset/osakesaastotili-vai-arvo-osuustili>

OP Ryhmä. 2022b. OP Sijoitusvakuutus. Viitattu 21.10. <https://www.op.fi/henkiloasiakkaat/saastot-ja-sijoitukset/vakuutussaastaminen/op-sijoitusvakuutus>

OP Ryhmä. 2022c. Henkivakuutuksen edunsaaja. Viitattu 21.10. <https://www.op.fi/henkiloasiakkaat/vakuutukset/henkilovakuutus/henkivakuutus/henkivakuutuksen-edunsaaja>

Patentti- ja rekisterihallitus. Euroopan talousalue. Viitattu 19.10. https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/useinkysytyt/euroopan_talousalue_eta.html

Peluuri.fi. 2022. Lukuja suomalaisten rahapelaamisesta. Viitattu 21.10. <https://www.peluuri.fi/tietopankki/rahapelaaminen-suomessa>

Puttonen, V. & Repo, E. 2011. Miten sijoitan rahastoihin. WSOY. Helsinki.

Pörssisäätiö. 2018. Mitä tunnusluvut kertovat? Viitattu 19.10. <https://www.porssi-saatio.fi/blog/2018/08/10/mita-tunnusluvut-kertovat/>

Pörssisäätiö. 2022. Miten osakesäästötili toimii. Viitattu 18.10. <https://www.porssi-saatio.fi/sijoituskoulu/miten-osakesaastotili-toimii/>

Rahoitustilinpito 2022. Tilastokeskus. Viitattu 21.10.2022
https://www.stat.fi/til/rtp/2021/04/rtp_2021_04_2022-03-25_kuv_001_fi.html

Sijoittaja.fi. 2018. Yhdysvaltoihin sijoittavan valuuttariski kasvaa? Viitattu 20.10.
<https://www.sijoittaja.fi/94490/yhdysvaltoihin-sijoittavan-valuuttariski-kasvaa/>

Sijoittaja.fi. 2019. Omaisuusluokkien tuotot vuodesta 1870 lähtien. Viitattu 20.10.2022. <https://www.sijoittaja.fi/144619/omaisuusluokkien-tuotot-vuodesta-1870-lahtien/>

Sijoittaja.fi. 2022. Mikä on ETF? Viitattu 19.10. <https://www.sijoittaja.fi/etf-sijoittaminen/mika-on-etf/>

Suomen virallinen tilasto. 2022. Sektoritilit neljännesvuosittain. Tilastokeskus. Viitattu 21.10. https://www.stat.fi/til/sekn/2020/04/sekn_2020_04_2021-03-15_tie_001_fi.html

Verohallinto. 2022a. Miten lapsen tulot verotetaan. Viitattu 17.10. [https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/verokortti-ja-veroilmoitus/omat-tiedot/avio-
liitto_avioero/miten_lapsen_tulot_verotetaa/](https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/verokortti-ja-veroilmoitus/omat-tiedot/avio-
liitto_avioero/miten_lapsen_tulot_verotetaa/)

Verohallinto. 2022b. Lahja. Viitattu 17.10. <https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/lahja/>

Verohallinto. 2022c. Lahjaverolaskuri. Viitattu 17.10. <https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/lahja/lahjaverolaskuri/>

Verohallinto. 2022d. Sijoitukset. Viitattu 17.10. <https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/sijoitukset/>

Verohallinto. 2022e. Ilmoita tulot sijoituksista. Viitattu 17.10. https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/sijoitukset/ilmoita_tulot_sijoituksesta/

Verohallinto. 2022f. Pääomatuloista tehtävät vähennykset. Viitattu 17.10. https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/verokortti-ja-veroilmoitus/tulot-ja-vahennykset/paaomatuloista_tehtavat_vahennykset/

Verohallinto. 2022g. Osakkeiden myynti. Viitattu 18.10. https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/sijoitukset/osakkeiden_myynti/

Verohallinto. 2022h. Osinkotulojen verotus. Viitattu 18.10. <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/47901/osinkotulojen-verotus4/>

10 LIITTEET

Liite 1. Nordea Bank Oyj. 2022h. Riskiprofiilit ja tuotto-odotukset. Sijoitustyökalu.

Tuotto-odotus	1-3					
	vuotta	3 vuotta	6 vuotta	10 vuotta	15 vuotta	20 vuotta
Pitkän aikavälin riskiprofiili						
Erittäin tuottohakuinen	Ei suositusta	15% (-27% - 70%)	33% (-31% - 125%)	60% (-33% - 210%)	103% (-33% - 341%)	157% (-30% - 512%)
Tuottohakuinen	Ei suositusta	14% (-23% - 60%)	30% (-26% - 107%)	54% (-27% - 178%)	92% (-25% - 285%)	138% (-22% - 421%)
Tasapainoinen	Ei suositusta	12% (-16% - 45%)	24% (-18% - 79%)	44% (-17% - 127%)	73% (-13% - 198%)	107% (-7% - 284%)
Maltillinen	Ei suositusta	10% (-12% - 34%)	20% (-12% - 58%)	36% (-9% - 93%)	58% (-4% - 141%)	84% (3% - 198%)
Varovainen	Ei suositusta	8% (-8% - 25%)	16% (-7% - 43%)	28% (-4% - 67%)	45% (1% - 100%)	65% (8% - 137%)
Lyhyt aikaväli						
Tilissästäminen	0 %	?	?	?	?	?
JoustoTalletus-tili	1,40 %	?	?	?	?	?

Liite 2. Nordea Bank Oyj. 2022i. Riskiprofiilit ja tuottohistoria. Sijoitustyökalu.

Omaisuuslajierä	Osakkeet	Joukkolainat	Rahamarkkina	Vastaavat tuotteet	Kumulatiivinen tuotto 10v	Vuotuinen tuotto 10v
				Nordean tarjoamat rahastot	Kulujen jälkeen	Kulujen jälkeen
Pitkän aikavälin riskiprofiili						
Erittäin tuottohakuinen	90 %	10 %	0 %	Maailma + Säästö 75	157,17 %	9,81 %
Tuottohakuinen	75 %	25 %	0 %	Säästö 75	113,88 %	7,90 %
Tasapainoinen	50 %	45 %	5 %	Säästö 50	71,70 %	5,55 %
Maltillinen	30 %	60 %	10 %	Säästö 30	41,36 %	3,52 %
Varovainen	15 %	65 %	20 %	Säästö 15	23,22 %	2,11 %